

Departementet for Finanser

Politisk – Økonomisk Beretning 2012

Naalakkersuisut er i henhold til budgetloven forpligtet til at fremlægge en årlig Politisk-Økonomisk Beretning på Inatsisartuts forårssamlinger.

Udover at belyse Grønlands Selvstyres økonomi og den generelle udvikling i indtægter og udgifter, er formålet at foretage en analyse af økonomi- og aktivitetsudviklingen på et eller flere centrale udgifts- og indtægtsområder, herunder i forhold til finanslovens forudsætninger.

Beretningen har til hensigt at øge informationen om Grønlands Selvstyres økonomi og danne grundlag for en kvalificeret debat om den økonomiske udvikling i Selvstyret og i Grønland som helhed.

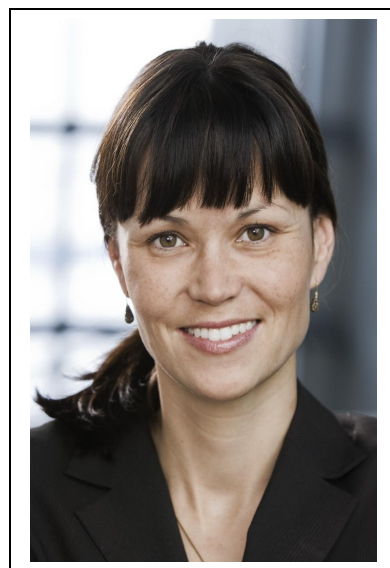
Beretningen har også til hensigt at synliggøre særlige problemområder og udviklingstendenser, og skal i henhold til lovgivningen have en form, så den kan indgå i Naalakkersuisuts og Inatsisartuts overvejelser om den økonomiske udvikling og prioritering.

Naalakkersuisuts nærværende Politisk-Økonomiske Beretning for 2012 skal ses i sammenhæng med Naalakkersuisut's arbejde med det kommende forslag til finanslov for 2013. Denne offentliggøres i august 2012.

Forord

I 2011 blev der født 821 børn i Grønland. De er født i et privilegeret velfærdssamfund, hvor man har fri adgang til uddannelse, fri adgang til et sundhedsvæsen for de syge og en ældreforsorg, der sørger for, at alle kan gå en tryk alderdom i møde. Dette er ikke en selvfølge i mange andre lande i verden.

Men det er ikke hele historien om børnene. For selv om der er fri adgang til uddannelse, er der stadig for mange, der ikke får en uddannelse. Samtidig er der alt for mange af vores børn, der er anbragt i familiepleje eller på døgninstitutioner. De er også født i et Grønland, hvor en del børn oplever relativ fattigdom, fordi deres forældre ikke har et fast og stabilt arbejde. Det skal vi gøre bedre.

I 2025 skal mange børn, der er født i 2011 konfirmeres. De vil stå på tærsklen til deres ungdom, hvor de for alvor skal udfolde deres potentialer. Det er vores mål, at de får en tryk barndom og at de gennem deres liv oplever et Grønland, hvor alle børn går ud af folkeskolen med mulighed for, og et stort ønske om, at tage en uddannelse. De skal opleve et Grønland, hvor alle er en aktiv del af samfundet.

Men at sikre et velfærdssamfund kræver en holdbar økonomi. Det kræver i helt korte træk to ting:

1. at vi arbejder målrettet mod reformer
2. at der skabes industriel vækst i landet

Vi har mulighederne og ressourcerne til at sikre dette. Men vi skal også have modet til at træffe de nødvendige beslutninger. Modet til forandring vil vi formulere i vores vision for Grønland i 2025. Visionen skal opfyldes gennem en holdbar økonomi, der opnås gennem en vækst baseret på nye erhverv og en række reformer.

Grønland i 2025

Vores visioner ambitiøs. Den vil sikre et Grønland, hvor alle skal bidrage – og gives mulighed for at gøre det. Gennem øget lighed og en bæredygtig udvikling sikrer vi, at alle inddrages, og ingen efterlades.

Men der er ingen nem genvej til opnåelse af visionen. Udgangspunktet er heldigvis godt. Gælden er lille og viljen stor. Men visionen kræver, at hver enkelt borger og alle organisationer, virksomheder, kommuner og Selvstyret yder en indsats. Alle skal trække i samme retning. Sammen kan vi opfylde visionen for Grønland.

Det stiller krav til politikerne i Inatsisartut. Det stiller krav til politikerne i kommunerne. Hvis man vil forandring skal man tænke udover næste valgperiode. Forandringerne vil ikke ske fra dag til dag, men over en lang årrække. Som politikere skal vi vurdere effekterne i 2025 af de beslutninger, vi træffer i dag. Vi skal udover balance i økonomien på de næste års budgetter også have fokus på holdbarhed i økonomien i 2025.

Det er også vigtigt at forandringerne forankres så tæt på borgeren som muligt, og at der sikres et bredt ejerskab til de enkelte forandringer. Derfor har Naalakkersuisut inviteret arbejdsmarkedets parter til tre-partsdrøftelser om de mest centrale reformer indenfor erhvervs-, skatte-, bolig- og socialpolitikken. Arbejdsmarkedets parter tilbydes en reel indflydelse på reformerne. Det gør vi i tillid til, at arbejdsmarkedets parter ligesom Naalakkersuisut har modet til at sikre ikke alene alle børn men også deres forældre og bedsteforældre et godt velfærdssamfund i fremtiden. I fremtiden vil der være en voksende ældregruppe, og det skal vi også indrette vores samfund efter.

Vi skal naturligvis også gøre noget ved de problemer, vi har her og nu. Skal børnene have et godt liv, skal deres forældre allerede i dag have arbejde og ro til at sikre deres børn en stabil og tryk opvækst. Det kan vi sikre gennem økonomisk vækst drevet af private investeringer i nye erhvervsmuligheder.

Mange arbejdspladser etableres ikke der, hvor vi bor. Mange nye arbejdspladser ligger langt fra beboede egne, og hvor det er nødvendigt at være væk fra familien i perioder. Det kan være svært. Men skal vi nå målet, skal vi gribe de nye erhvervsmuligheder. Vi skal være villige til at tage de uddannelser, som de nye erhverv efterspørger, og vi skal være villige til at acceptere at uberørte landskaber forandres, blot det sker på et bæredygtigt grundlag. Og sidst men ikke mindst, skal vi være klar til at flytte derhen, hvor nye erhvervsmuligheder opstår.

Naalakkersuisut vil med sin vision for Grønland vise, at vi har viljen til forandringer, så årgang 2011 får en uddannelse og et liv, hvor de alle er en aktiv del af samfundet.

God læse- og debatlyst.

Maliina Abelsen – Medlem af Naalakkersuisut for Finansier

Indholdsfortegnelse

<u>Forord</u>	<u>3</u>
<u>1. Den økonomiske situation og finanspolitikken.....</u>	<u>6</u>
<u>2. 2025-planen – Naalakkersuisuts vision for Grønland i 2025.....</u>	<u>13</u>

1. Den økonomiske situation og finanspolitikken

1.1 Konjunktursituation

Grønlands økonomi er kommet forholdsvis skånsomt igennem den globale økonomiske krise. I USA og Europa har landene i 2010 og 2011 haft en lavere vækst end før finanskrisen satte ind i 2008. De lave vækstrater har medført at landene har opbygget meget store gældsposter, som igen har medført uro på de finansielle markeder med stigende renter til følge. De stigende renter på offentlig gæld har betydet, at landene har været nødsaget til at føre en markant strammere politik.

Den internationale udvikling har ikke givet store forandringer på udviklingen i den grønlandske økonomi. De væsentlige indtægtskilder i Grønland er overførsler fra udlandet, værdien af fiskeproduktionen samt direkte og indirekte effekter af råstofefterforskningen. Overførslerne fra udlandet bliver ikke påvirket af de internationale konjunkturer, da de er fastsat i aftaler. Både værdien af fiskeriet og råstofefterforskningen kan ændre sig hurtigt, og kan påvirkes af udsigterne til lav økonomisk vækst i omverdenen. Men udviklingen i det seneste år har været positiv i form af stigende eksportpriser på rejer og hellefisk samt den fortsatte efterforskningsaktivitet efter især olie.

Den fortsatte boligmangel samt behov for renovering og sanering i den eksisterende boligmasse har betydet, at aktiviteten i bygge- og anlægssektoren fortsat ligger på et højt niveau. Langt størstedelen af denne aktivitet skyldes offentlige investeringer.

Den økonomiske vækst i BNP vurderes til at have været 1,2 pct. i 2010 og 3 pct. i 2011.

En stor del af den forholdsvis høje vækst i BNP i 2010 og 2011 skyldes øgede boreaktiviteter efter olie, som via øgede skatteindtægter kommer hele samfundet til gode. Lønningerne tilfalder dog kun i begrænset omfang grønlandsk arbejdskraft, da boreaktiviteterne hovedsageligt foretages af importeret arbejdskraft med importeret udstyr.

Tabel 1 viser udviklingen i en række væsentlige konjunkturforhold. De seneste offentliggjorte nationalregnskabstal vedrører 2007. Derfor har Det Økonomiske Råds formandskab foretaget skøn, baseret på anden information om udviklingen i økonomien, herunder skatteindbetalinger, godsmængder, fiskepriser, samt ind- og udlån.

Tabel 1. Centrale økonomiske nøgletal for grønlandsk økonomi

	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Realvækst i BNP, pct.	2,4*	2,3*	1,4*	1,2*	3,0	0,0
Berørte af ledighed i byerne, antal	2.199*	1.783*	2.029*	2.412*	2.794*	2.794**
DA-saldoen, mio. kr.	-28	-94	-514	207	13	0**
DAU-saldoen, mio. kr.	-267	-318	-950	2	-200	-221**

Kilde: Økonomisk Råds rapport 2011

*Anm.: De med gradtegn markerede tal er opdaterede tal fra Grønlands Statistik.

**Anm.: De med dobbelt stjerne markerede tal er nyt skøn baseret på opdaterede tal.

Det vurderes, at den økonomiske aktivitet i 2012 vil falde. Fiskeriet, byggeriet og efterforskningsaktiviteterne, der har trukket væksten op i 2010 og 2011, forventes ikke at kunne øge aktiviteten yderligere i 2012. Fremadrettet vil den økonomiske vækst afhænge af udviklingen i efterforskningsaktiviteterne efter olie og mineraler. Hvis der gøres kommercielle fund, kan der komme en stor stigning i aktiviteten, mens manglende resultater i efterforskningen kan føre til et fald.

Udenrigshandel

Ligesom den generelle aktivitet i økonomien har været stigende i 2010/2011, så har der også været en stigning i handlen med udlandet. Efter et par år med store udsving er værdien af vareimporten steget i 2011. Det høje importniveau tyder på forholdsvis stor efterspørgsel og købevillighed i økonomien, men er i vid udstrækning finansieret via øget gældsætning.

Inflation

Udviklingen i forbrugerpriserne omfatter både de generelle prisstigninger, som fastsættes af private virksomheder, og de afgifter som fastsættes politisk af Inatsisartut.

Prisniveauet i januar 2012 er 4,8 pct. højere end januar 2011 og 3,1 pct. højere end juli 2011. Højere verdensmarkedspriser på olie har betydet, at Polaroil i første halvdel af juli 2011 har sat priserne op med 1,10 kr. Samlet set betyder det en stigning i brændstofpriserne på ca. 25 pct. Det er i høj grad denne stigning, der har givet udslag i et stigende prisniveau. Denne stigning slår igennem i priserne på fjernvarme og elvarme. Priser på el og transport bliver også påvirket af prisstigningerne på olie.

Fiskeri

Overordnet set har indtjeningen i fiskeriet i 2011 været højere end året før. Værdien af fiskeeksporten er steget med ca. 430 mio. kr. i forhold til 2010. 2011 har været et opmuntrende år for fiskerierhvervet. Det er positivt når landets største eksportsektor har gode indtjeningsmuligheder, og det smitter af på andre dele af økonomien. De høje fiskepriser har bidraget til at øge skatteindtægterne, og de har også bidraget væsentligt til en forbedring af resultatet i Royal Greenland A/S, for regnskabsåret 2010/11. Dette har også smittet af på jollefiskerne, der har oplevet stigende indhandlingspriser.

Denne positive udvikling i fiskeriet er primært drevet af stigende eksportpriser. Det betyder også, at forbedringerne i indtjeningen er midlertidige, hvis eksportpriserne igen falder til det lave niveau, der var gældende i begyndelsen af 2010.

De fiskede mængder kan svinge en del fra år til år, dels som følge af ændrede kvoter, dels som følge af variationer i udnyttelsesgraden. Der er sket et fald i rejekvoterne i 2012 på grundlag af den biologiske rådgivning. Da fiskeindsatsen ikke kan øges uden det nødvendige biologiske grundlag, er det så meget desto vigtigere, at fiskeriet er så økonomisk effektivt som muligt.

Turisme

Turisme er fortsat et erhverv i vækst, og der er potentiale for yderligere vækst. Krydstogtturismen er i vækst og nåede i 2010 op på over 30.000 passagerer. Dette faldt dog en anelse i 2011 til lige under 30.000.

Der har været en beskeden stigning i den landbaserede turisme i 2011 bl.a. som en konsekvens af flyruterne mellem Grønland og Island. Nemmere og bredere adgang fører til stigninger i turismen i områder med flyruter til Island, og der er potentiale for yderligere vækst.

Råstoffer

Der er gennem udbudsrunder givet tilladelser til efterforskning og udnyttelse af olie og gas. Der er sket en stigning i de omkostninger, selskaberne har afholdt til at gennemføre efterforskningsarbejde. Fra 2002 til og med 2007 var disse omkostninger i omegnen af 100 mio. kr. i alt, svarende til gennemsnitlige årlige omkostninger på 17 mio. kr. I 2008 og 2009 skete der en stor stigning til omkring 500 mio. kr. årligt. I 2010 og 2011 gennemførtes der olieboringer ud for Grønlands vestkyst til en samlet værdi på ca. 5 mia. kr. De samfundsmæssige gevinster af IBA aftaler o. lign. er opgjort til ca. 500 mio. kr. i 2010 og ca. 1.000 mio. kr. i 2011. Heraf udgør halvdelen Nunaoils bårne andel, der først får en reel værdi, hvis der bliver gjort kommercielle fund.

Denne stigning har smittet af på hele økonomien og har givet et væsentligt bidrag til den samlede vækst. Resultaterne af olieboringerne i 2011 gav ikke et kommercielt fund, og der vil ikke i 2012 blive gennemført efterforskningsboringer efter olie. I stedet vil olieselskaberne fortsætte med indsamling af seismiske data ligesom der vil blive gennemført strategiske boringer.

Hvad angår hårde mineraler, er guldminen i Sydgrønland blevet genåbnet i 2011. Derudover er der givet udnyttelsestilladelse til udvinding af metaller i Maarmorilik. Produktionen planlægges genoptaget i 2014, når anlægsinvesteringerne er afsluttet. Der forventes ca. 100 nye arbejdspladser i selve minen.

Der har i en årrække været et højt aktivitetsniveau i efterforskningen efter hårde mineraler. Det har modnet en række projekter, og det er forventningen at der gennemføres lønsomhedsstudier på Citronen Fjord i Nordgrønland, Isukasia ved Nuuk, rubinerne ved Qeqertarsuaat og Kringlerne i Sydgrønland. Det kan munde ud i ansøgninger om udnyttelsestilladelser og på længere sigt åbning af miner. Men der er endnu for få udvindingsaktiviteter til, at det kan give anledning til væsentlige effekter på beskæftigelse og skatteindtægter.

Efterforskningsudgifterne efter hårde mineraler er opgjort af Råstofdirektoratet til knap 500 mio. kr. i både 2007 og 2008. I 2009 var de faldet til 300 mio. kr., men steg igen i 2010 til over 500 mio. kr. Efterforskning efter hårde mineraler er også påvirket af internationale konjunkturer og udsving i råvarepriserne, så der vil naturligt være udsving i aktivitetsniveauet.

Ledighed og beskæftigelse

Nedenstående tabel viser, at berørte af ledighed er steget gennem de senere år.

Tabel 3. Berørte af ledighed

	Gennemsnit hele året	Januar
2007	2.199	3.046
2008	1.783	2.653
2009	2.029	2.246
2010	2.412	2.908
2011	2.794	3.292
2012	-	3.767

Note: tallene viser gennemsnit for hele landet efter tid.

Kilde: Økonomisk Råds rapport 2011. (Opdateret med nye tal fra Grønlands Statistiks Statistikbank februar 2012)

Statistikken viser, hvor mange personer, der i løbet af en måned, har henvendt sig til et arbejdsmarkeds kontor som arbejdssøgende. Grønlands Statistiks opgørelser er baseret på

arbejdsmarkedskontorenes registrering af ledige i kommunernes administrationssystem Winformatik. Statistikken vedrører berørte af ledighed i byerne. I byderne er der ca. 1.000 ledige.

Grønlands Statistik har ligeledes omlagt beskæftigelsesstatistikken. Der er nu udarbejdet beskæftigelsesstatistik for årene 2007 til 2010. Statistikken viser jf. tabel 4, at på trods af væsentlig stigning i antallet af personer, berørt af ledighed, så er beskæftigelsen stort set uforandret i de seneste tre år. Der er ikke større forandringer i de enkelte brancher.

Tabel 4. Hovedbeskæftigelse i gns. pr. måned, brancher 2007-2010

Beskæftigelse	2007	2008	2009	2010
I alt	27.554	28.333	28.478	28.386

Kilde: Grønlands Statistik, Beskæftigelsen 2007-2010 – Ny serie. Arbejdsmarked 2011:7, Tabel 2.1, side 7.

Koblingen mellem beskæftigelses- og ledighedsstatistikken er kompliceret. Det kan ikke umiddelbart udledes, at en stigende ledighed er forårsaget af et fald i beskæftigelsen – eller omvendt. Koblingen mellem de to statistikker kompliceres af, at personer både kan være registreret som berørt af ledighed og registreret som i beskæftigelse i samme periode, jf. ovenstående beskrivelse af problemerne i ledighedsstatistikken.

På denne baggrund er der en række foranstaltninger i gang for at skabe bedre statistik på arbejdsmarkedsområdet. For det første er Departementet for Erhverv og Arbejdsmarked i samarbejde med kommunerne i gang med at implementere et system, hvor registreret ledige bliver opdelt i tre matchgrupper alt efter deres parathed til at komme i beskæftigelse. Herudover arbejder Grønlands Statistik for øjeblikket på at sammentænke ledigheds- og beskæftigelsesstatistikken til en mere sammenhængende beskrivelse af arbejdsstyrken.

1.2 Den offentlige sektors økonomi

Den offentlige sektor fylder den største del af samfundsøkonomien. En sund økonomi i den offentlige sektor er derfor afgørende for at kunne skabe langsigtet finanspolitisk holdbarhed. Indtægter og udgifter i Grønlands Selvstyre og i kommunerne i perioden fra 2006 til 2015 er vist i nedenstående tabel.

I Finansloven for 2011 og frem til 2015 er der budgetteret med et samlet underskud på DAU-saldoen på i alt 751 mio. kr. Kommunerne budgetterer i samme periode med et overskud på 169 mio. kr. Samlet har den offentlige sektor haft et underskud siden 2007. Det største underskud er realiseret i 2009.

Tabel 5. Økonomiske nøgletal for den offentlige sektor 2006-2015

	2006	2007	2008	2009	2010	2011*	2012*	2013*	2014*	2015*
Landskassens Udgifter	5.444	5.925	6.142	6.859	6.183	6.445	6.613	6.562	6.329	6.335
- heraf anlæg	700	1.003	929	807	719	937	946	854	582	557
Landskassens Indtægter	-5.484	-5.658	-5.825	-5.910	-6.185	-6.245	-6.391	-6.315	-6.307	-6.274
DA-saldo	-65	28	94	514	-207	-13	0	93	53	112
DAU-saldo	-40	267	318	950	-2	200	221	247	22	61
Kommunernes Udgifter	2.717	2.863	3.076	3.262	3.193	3.561	3.549	3.453	3.400	3.346
- heraf anlæg	265	259	391	391	256	363	350	272	228	180
Kommunernes Indtægter	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	2.866	2.966	3.009	3.184	3.171	3.447	-3536	-3509	-3492	-3495
Kommuner	-149	-102	-67	-78	22	114	13	-55	-93	-148
Offentlig sektor i alt	-189	165	251	872	20	314	234	192	-71	-87

Kilder: FL2011 & FL2012, samt KANUKOKAs budgetter og regnskab. *= Budgettal

Anm.: Minustegn foran betyder, i finanslovmæssig sammenhæng, et positivt resultat for landskassen.

Selvstyrets økonomi

Naalakkersuisut har de seneste år fremlagt finanslove, der har budgetteret med balance på den løbende drifts- og anlægssaldo (DA-saldo). De seneste år har været præget af gunstige vilkår i økonomien, og det er også lykket at overholde det samlede budget med balance på DA-saldoen. Landskassens Regnskab for 2010 gav et bedre resultat end forventet. Det skyldes ekstraordinære indtægter for i alt 145 mio. kr., som bidrog til et forbedret DA resultatet. Landskassens Regnskab for 2011 er endnu ikke afsluttet, men de foreløbige opgørelser indikerer, at der også i 2011 har været ekstraordinære indtægter. En del af de ekstraordinære indtægter i 2011 har Naalakkersuisut investeret i nye kollegier og skolehjem i Tasiilaq, Sisimiut, Aasiaat, Ummannaq og Qaqortoq.

Drifts-, Anlægs- og Udlånsaldoen (DAU-saldoen) er fortsat i underskud som følge af udlån til Nukissiorfiit til opbygning af vandkraftværker. Disse udlån bliver betalt tilbage til landskassen over en årrække, og på længere sigt har disse udlån en positiv virkning på landskassens økonomi.

Kommunernes økonomi

Det er nu 3 år siden sammenlægningerne af kommunerne blev gennemført. Der er godt et år til valgperioden udløber for de første kommunalbestyrelser, som har været nedsat i de nye kommuner. Det har været en valgperiode, som har været præget af udfordringerne afledt af sammenlægningerne.

Men for Kommune Kujalleq og Qaasuitsup Kommunier har tiden efter kommunesammenlægningen også været præget af store økonomiske udfordringer. De økonomiske udfordringer har baggrund i konjunkturudviklingen og en væsentlig nedgang i befolkningstallet i disse kommuner gennem det seneste årti. For at imødegå de økonomiske udfordringer forhøjede både Kommune Kujalleq og Qaasuitsup Kommunier deres kommuneskat fra 27 til 28 % ved indgangen til 2011. Desuden har det været nødvendigt for dem at optage lån.

I Kommuneqarfiq Sermersooq udgør kommuneskatten 25 %, mens Qeqqata Kommunier forhøjede kommuneskatten fra 25 til 26 % ved indgangen til 2012. Forhøjelsen af kommuneskatten i Qeqqata Kommunier er som følge af, at kommunen forventer at foretage en stor investering i udbygningen af Sisimiut Havn.

1.3 Samfundets gældsætning

Naalakkersuisut vil i en særskilt gælds- og investeringsstrategi formulere en politik for optagelse af offentlig gæld.

Økonomisk Råds rapport fra 2011 beskrev den offentlige sektors gæld. Selvstyrets gæld er meget lille, kommunernes likvide beholdning er i samme størrelsesorden som deres gæld og de fleste selskaber har en fornuftig soliditet. Dog fremhæves Royal Greenland A/S som et selskab der påkalder sig særlig opmærksomhed. Selskabet har opbygget meget gæld og opererer på et konkurrencepræget og konjunkturfølsomt marked. I 2009 skabte dette behov for, at selvstyret indskød kapital i Royal Greenland. Royal Greenland A/S afvikler gælden som planlagt.

Tabel 6. Forventet gældsudvikling, ekskl. infrastrukturinvesteringer, mio. kr.

Brutto rentebærende gæld	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
De fem største selvstyrejede selskaber	3.892	4.091	3.509	3.616	3.496	3.025	2.958	2.744
Illuut A/S	-	-	23	338	402	492	547	602
Kommunerne	109	109	196	196	196	196	196	196
Selvstyret	0	0	250	250	600	800	1.000	1.000
I alt	4.001	4.200	3.978	4.400	4.694	4.513	4.701	4.542
Netto rentebærende gæld								
De fem største selvstyrejede selskaber	3.561	3.162	2.657	2.648	2.586	2.177	2.080	1.767
Illuut A/S	-	-	17	328	392	482	537	592
Kommunerne	-350	-350	-68	-68	0	0	0	0
Selvstyret	-2.092	-1.320	-797	-677	0	200	400	400
I alt	1.119	1.492	1.809	2.231	2.978	2.859	3.017	2.759

Kilder: Landskassens Regnskab 2010, Kommunernes regnskab for 2010 samt diverse årsrapporter.

Anm.: I forhold til kommunernes regnskab for 2010 er kommunernes likviditet i tabellen reduceret med 37,5 mio. kr. som følge af skattegæld til Selvstyret. De fem største selvstyrejede aktieselskaber udgøres af Royal Arctic Line A/S, Royal Greenland A/S, KNI A/S, TELE A/S og Air Greenland A/S.

Tabel 6 viser udviklingen i det samlede gælds niveau, både historisk og forventet, dog eksklusiv evt. beslutninger som følge af gælds- og investeringsstrategien.

Royal Arctic Line har besluttet at investere i en fornyelse af flåden, og lånene realiseres i takt med, at de nye skibe leveres. Det forventes, at selskabets gæld vil stige med omkring 540 mio. kr. som følge heraf. I FL2012 er der budgetteret med offentlig låntagning på 800 mio. kr. frem mod 2015. Skal der optages lån til at finansiere infrastrukturinvesteringer, så vil disse lån være ud over de allerede budgetterede. Der er allerede truffet beslutninger, der betyder, at den samlede offentlige gæld vil falde frem mod 2015. Det skal samtidig understreges, at der kun er indlagt de øgede gældsforpligtelser, der er kendskab til i dag, og at tallene er udtryk for overordnede estimater, som skal illustrere størrelsesordenen. Eventuelle lån i kommunale ejendomsselskaber kan f.eks. bidrage til at gælden øges, men er ikke medtaget her.

Den overordnede konklusion er, at den offentlige økonomi er eksponeret for en begrænset risiko i forhold til Royal Greenland, men at den overordnede situation er stabil.

2. 2025-planen – Naalakkersuisuts vision for Grønland i 2025

Principper for hvordan vi sikrer fremtidens velfærd

Da Naalakkersuisut tiltrådte i 2009 var det med en ambition om, at gå bort fra dag til dag politik og i stedet basere sine beslutninger på et ordentligt beslutningsgrundlag med øje for de langsigtede effekter.

Derfor nedsatte Naalakkersuisut Skatte- og velfærdskommissionen samt Transportkommissionen. Anbefalingerne fra disse to kommissioner foreligger nu og danner grundlaget for udarbejdelsen af 2025 planen - Naalakkersuisuts vision for Grønland i 2025. Denne vil blive offentliggjort samtidig med Forslaget til Finanslov for 2013.

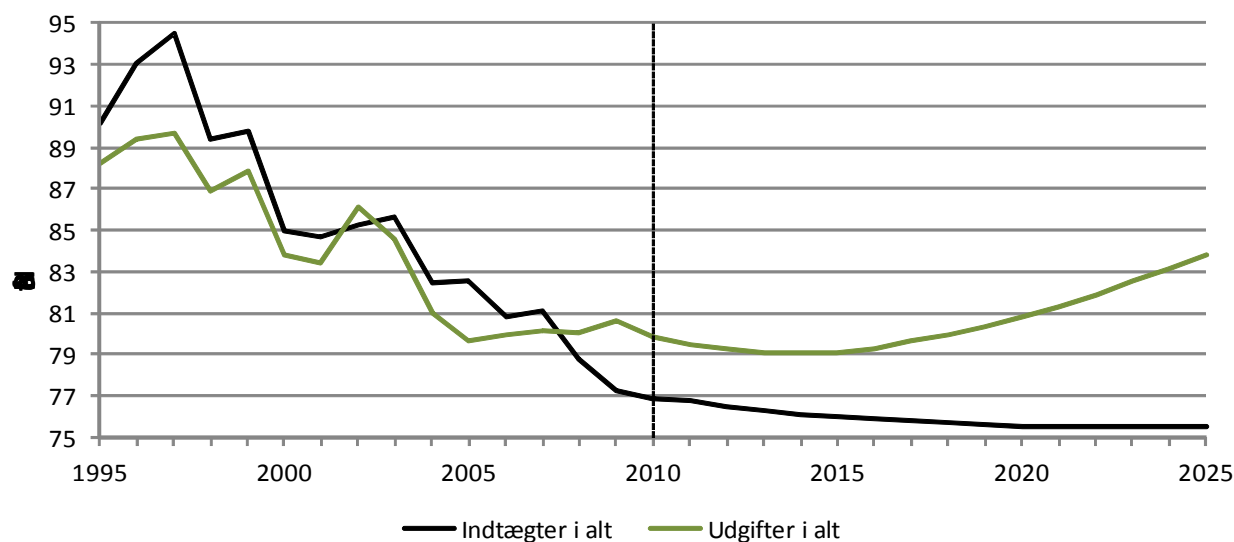
Økonomisk Råd og Skatte- og Velfærdskommissionen har i 2010 og 2011 beskrevet de finansielle problemers omfang og har hver for sig anvist mulige løsninger. Transportkommissionen har desuden i 2011 afgivet anbefalinger om samfundsøkonomisk rentable investeringer i havne og lufthavne.

Grønland står foran en række økonomiske og sociale udfordringer, som aktivt kræver handling, hvis vi vil sikre fremtidens velfærd for os og vores børn.

- Den demografiske udvikling medfører, at ældrebefolkningen forventes at blive næsten fordoblet frem mod 2035.
- Antallet af personer i den arbejdsdygtige alder falder.
- Bloktilskuddets betydning for den samlede økonomi er faldet siden 1979, og denne udvikling vil fortsætte.
- Uddannelsesniveaue er for lavt.
- Forskellene i levestandard er store og mange lever i relativt fattigdom.
- Det kan for nogle borgere ikke betale sig økonomisk at tage et arbejde og mange efterlades på offentlige ydelser.

Konsekvensen af disse udfordringer illustreres i nedenstående figur fra Økonomisk Råds rapport fra 2010. Figuren viser, at stigningen i de offentlige udgifter vil accelerere frem til 2035 samtidig med, at indtægtsgrundlaget er svagt faldende. Finanspolitikken er med andre ord ikke holdbar, og der skal findes budgetforbedringer på knap 1 mia. kr. årligt for at få en langsigtet løsning.

Figur 1. Den finanspolitiske klemme: Offentlige indtægter og udgifter i grundforløbet

Anm.: Den lodrette streg angiver overgangen mellem historisk data og fremskrivning fra grundscenariet i 2009-holdbarhedsmodellen.
Kilde: Økonomisk Råd 2011

Figur 1 indikerer, hvor store besparelser eller indtægter, der skal findes fra 2010 og frem til 2040 for at skabe balance mellem offentlige indtægter og udgifter i 2040. Økonomisk Råd har beregnet at underskuddet i perioden 2010-2040 vil udgøre 7,4 pct. af BNP, eller 960 mio. kr. årligt i 2010-priser, hvis den nuværende finanspolitik ikke ændres. Der skal med andre ord findes besparelser

eller nye indtægter for 960 mio. kr. hvert år, hvis der skal være balance mellem offentlige indtægter og udgifter på længere sigt.

I sin rapport fra 2011 har Økonomisk Råd gennemgået fire konkrete tiltag, der tilsammen kan give en holdbar finanspolitik. Det er ikke anbefalinger til økonomiske reformer, men en illustration af nogle af de muligheder, der er for at opnå en holdbar økonomi. Tiltagene er gengivet i Tabel 5, hvor det også er illustreret hvilken effekt tiltagene vil have frem mod 2020.

Tabel 5. Økonomisk Råd's eksempler på finanspolitiske tiltag og vurdering af deres effekt

Mio. kr. (2010-priser)	Gennemsnitligt under-skud i perioden 2010-2040 ved status quo	Underskud i 2020 ved status quo
Finanspolitisk "status quo"-forløb	960	675
	Effekt målt i forhold til "status quo"	
1. Forhøjelse af pensionsalder i takt med stigende levealder	+130	+90
2. Offentlige ydelser reguleres med inflation	+234	+272
3. Ingen vækst i den offentlige sektor bortset fra regulering med inflation til og med 2020	+454	+545
4. Øget erhvervsdeltagelse	+169	+182

Kilde: Departementet for Finanser på baggrund af Økonomisk Råds rapport, 2011, side 101.

Det første mulige tiltag er, at pensionsalderen hæves i takt med, at vi lever længere. Konkret hæves pensionsalderen til 66 år i 2016 og 67 år i 2029. Det skyldes, at de personer der fylder 65 år i 2016 kan forvente at leve et år længere end de som fylder 65 år i 2012. Mens de som først fylder 65 i 2029 kan forvente at leve to år længere. Det vil betyde, at arbejdsstyrken og beskæftigelsen vil øges med 500 til 700 personer i årene 2016 til 2028 i forhold til i dag og med 1.400 personer fra 2029. En sådan reform forventes at kunne mindske det gennemsnitlige underskud med 130 mio. kr. frem mod 2040, svarende til 1 % af BNP.

Hvis de offentlige indkomstoverførsler såsom pensioner og sociale ydelser alene reguleres med inflationen frem til og med 2020 vil det kunne mindske underskuddet med 1,8 pct. af BNP eller ca. 240 mio. kr. årligt frem til 2040. Denne fastlåsning af købekraften vil dog betyde, at modtagerne af indkomstoverførsler ikke vil få del i den generelle velstandsfremgang, da lønningerne på arbejdsmarkedet normalt stiger mere end inflationen.

Det tiltag der vil have den største effekt er en periode hvor den offentlige sektor ikke vokser. Det vil sige, at Selvstyrets og kommunernes udgifter kun må inflationsreguleres frem mod 2020. Der må ikke bevilliges nye midler. Det forventes at kunne begrænse underskuddet med 545 mio. kr. i 2020, svarende til 4,2 % af BNP, mens effekten frem til 2040 vil være en gennemsnitlig forbedring på 470 mio. kr. Faldet skyldes, at der atter tillades realvækst efter 2020.

Endelig vil tiltag, der øger erhvervsdeltagelsen i befolkningen, styrke de offentlige finanser. Hvis f.eks. 1000 flere personer bliver selvforsørgende gennem en social- og arbejdsmarkedspolitisk indsats vil det mindske underskuddet med gennemsnitligt 170 mio. kr. i perioden frem til 2040. Den gunstige effekt kommer gennem øgede skatteindtægter og mindskede udgifter til sociale ydelser.

At skabe langsigtet balance i den offentlige økonomi er en af de kommende års største politiske opgaver, og det kræver en systematisk indsats på en række områder og en afstemning af disse for at sikre helhedsorienterede løsninger.

Der er både brug for at se på pensionsområdet, nedbringelse af presset på overførselsindkomster, effektivisering af den offentlige sektor samt sikring af, at flere kommer i arbejde i den private sektor – og helst i vellønnede jobs.

Bag alt dette ligger naturligvis en nødvendig indsats på en række områder, herunder imødegåelse af sociale problemer, fokus på børne- og ungeområdet, sikring af at flere får en uddannelse og øget mobilitet på arbejdsmarkedet. Naalakkersuisut arbejder derfor på at formulere en samlet reformstrategi, der skal gøre det muligt at skabe den nødvendige langsigtede balance i den offentlige økonomi.

Uden en gennemtænkt plan for den fremtidige politik, vil ovenstående udfordringer medvirke til, at udviklingen af velfærden og velstanden vil gå i stå. Velfærdssamfundet vil mangle finansiering, idet udgifterne vil løbe fra indtægterne.

På den baggrund vil Naalakkersuisut udarbejde et arbejdsprogram frem til 2025. Gennem en række reformer skal den sikre den fortsatte finansiering af velfærdssamfundet, og derigennem sikre fremtidens velfærd og velstand for os og vores børn.

Samlet set skal 2025-planen gennem følgende elementer sikre et selv bærende og bæredygtigt samfund med velfærd:

1. Holdbar økonomi og offentlige budgetter
2. Gælds- og investeringspolitik
3. Mål for vækst og produktivitet
4. Nedbringelse af ulighed

2.1 Holdbar økonomi og offentlige budgetter

En holdbar offentlig økonomi er et økonomisk begreb, der beskriver, at Selvstyrets og kommunernes udgifter og indtægter balancerer på langt sigt, og at nettogælden udgør en stabil andel af bruttonationalproduktet, BNP.

Der skal tages en række strukturpolitiske initiativer med langsigtet rækkevidde, som skal være fundamentet for de årlige prioriteringer i Selvstyrets finanslove og kommunernes budgetter. De årlige prioriteringer af ofte kortsigtede budgetløsninger kan ikke sikre langsigtet holdbarhed, og konsekvensen har i mange år været, at problemerne i den offentlige økonomi er blevet større.

De offentlige udgifter har i en årrække haft en tendens til en stigning i driftsudgifterne i både Selvstyret og kommunerne. På den baggrund foreslås der indført bindende flerårige udgiftslofter for driftsudgifterne i både Selvstyret og kommunerne. Konsekvenser af den demografiske udvikling og reforminitiativer skal indregnes i de flerårige udgiftslofter.

Flerårige rammer er et instrument til at kombinere planlægningsikkerhed for de enkelte sektorområder med budgetdisciplin og politiske reformer. Der skal i arbejdet med udgiftslofter tages stilling til, hvordan de forskellige sektorer indarbejdes i de samlede flerårige udgiftslofter, og hvordan de skal fordeles mellem Selvstyre og kommuner. Hvis der skal hjemtages ansvarsområder fra staten, skal de øvrige udgiftslofter sænkes tilsvarende. Ændrede udgiftsbehov inden for et område skal ledsages af samtidige forslag til omprioriteringer.

Egentlig økonomisk vækst kan ikke sikres med det nuværende uddannelses- og erhvervsgrundlag, og frem for alt er en forøgelse af eksporten nødvendig for at skabe holdbarhed i den økonomiske politik. Nogle storskalaprojekter vil kunne bidrage til holdbarhed, men kan ikke alene løse problemet. En større uddannelsesindsats, bedre opvækstvilkår for børn, produktivitetsstigninger i de traditionelle erhverv, forøgelse af den effektive arbejdsstyrke, styring af de offentlige udgifter og en bolig- og skattereform er også nødvendige for at skabe grundlag for finanspolitisk holdbarhed.

2.1.1 Kommunernes økonomi og bedre balance mellem kommunerne

Naalakkersuisut har indgået en aftale med kommunerne om at revidere den gældende budgetsamarbejdsaftale mellem kommunerne og Selvstyret. Dette arbejde planlægges at være færdigt i 2013, og vil blive et bedre fundament for samarbejdet mellem kommunerne og Selvstyret.

Den nødvendige styring af den offentlige økonomi og den ønskede mindskelse af problemer med stor ulighed er ikke alene et anliggende for Selvstyret. Kommunernes økonomi udgør en væsentlig del af den samlede offentlige økonomi, og kommunernes omkostningsstruktur og økonomiske indtjeningsgrundlag påvirker borgernes levevilkår og muligheder.

For at sikre, at også kommunernes økonomi tilpasses de strukturelle udfordringer, samfundet står overfor, ønsker Naalakkersuisut at nedenstående forhold bliver centrale i fremtidige bloktilskudsaftaler:

- Væsentlige udgiftsændringer forårsaget af den demografiske udvikling skal indarbejdes i de offentlige budgetter, herunder i størrelsen af det kommunale bloktilskud. Parterne skal søge at forme en hensigtsmæssig model, der leder til rimelige resultater for begge parter. For at sikre holdbarhed i såvel kommunernes som selvstyrets økonomi, skal der indføres mulighed for at fremsætte krav om udgiftslofter for den offentlige sektor.
- Der skal foretages effektmålinger for særlige indsatsområder.
- Der skal skabes en klarere og mere entydig ansvarsfordeling for de områder, selvstyret og kommunerne varetager, herunder skal det sikres, at ansvarsfordelingen ikke giver anledning til incitamentsproblemer.
- Det skal sikres, at der foretages et tilstrækkeligt vedligehold af anlæg. Desuden skal den offentlige myndighed, der har ansvaret for driften af et område, også have ansvaret for udgifterne til anlæg for dette område.
- Kommunerne skal sikres et mere ensartet indtægtsniveau pr. borger end tilfældet er i dag.

På EM 2012 vil Naalakkersuisut fremlægge en redegørelse om kommunernes forhold, som vil behandle ovenstående temaer nærmere.

2.2 Gælds- og investeringspolitik

Naalakkersuisut fremlægger på FM 2012 en gælds- og investeringsstrategi med forslag til en national anlægsplan. Behovet for en gældspolitik, skyldes flere faktorer:

1. Der er behov for investeringer i uddannelsesinstitutioner for at løfte det samlede uddannelsesniveau.
2. Boligmassen er mange steder gammel og nedslidt, og der er stigende problemer med skimmelsvamp.
3. Der bliver behov for at optage lån til at finansiere udviklingen af samfundet. Transportkommissionen har fremlagt en række rentable infrastrukturinvesteringer, der er fortsat behov for investeringer i boligmassen og der er behov for fortsat at udbygge de offentlige institutioner. Disse investeringer kan hver især være rentable, men det er ikke muligt at finansiere dem alle og ikke på samme tid. Derfor er der behov for en skarp politisk prioritering.
4. Der er et stigende pres på de offentlige udgifter. Den demografiske udvikling forventes at medføre større udgifter til velfærdsydelse, men ikke tilsvarende flere skatteindtægter. Betaling af renter og afdrag på lån skal afholdes før udgifter til velfærd. Store betalinger af

renter og afdrag på gæld begrænser råderummet for udgifter til velfærd. Det er problematisk, når det samtidig forventes, at udgifterne til velfærd vil stige markant frem mod 2025.

5. Den internationale gældskrise vil medføre, at adgang til offentlige lån bliver vanskeligere, og det forventes, at renteniveauet for offentlig gæld vil stige.
6. Et dynamisk erhvervsliv, som er nødvendigt for højere økonomisk vækst kræver investeringer og dermed optagelse af lån. De selvstyrejede selskabers gæld påvirker den samlede offentlige gæld og dermed påføres selvstyret en risiko, som i sidste ende kan reducere udgifterne til velfærdsydelse.

Redegørelsen vil først komme med en oversigt over gældssituationen i dag. Dernæst vil der blive formuleret en gældspolitik for den offentlige sektor, som skal danne grundlag for en stabil udvikling. Dermed fås blandt andet en indikation af det reelle råderum i forhold til at finansiere nye investeringer. For at holde sig indenfor denne ramme, er det nødvendigt at foretage en skarp prioritering af de offentlige investeringer. Dette skal ses i lyset af, at der fra mange sider fremsættes forslag om nye investeringer i forskellige sektorer og lokaliteter. Ikke alle ønsker og behov bidrager til at sikre økonomisk holdbarhed og en bæredygtig udvikling.

Derfor opstiller Naalakkersuisut i strategien et konkret forslag til principper, som skal lægge til grund for den nødvendige prioritering:

- **Princip 1:** *I et normalår skal der være et overskud på DA-budgettet, og renter og afdrag skal ikke begrænse mulighederne for at levere offentlige ydelser i en lavkonjunktur.*
- **Princip 2:** *Det offentlige foretager kun låneoptagelser, der bidrager til at forbedre den finanspolitiske holdbarhed.*
- **Princip 3:** *Det offentlige foretager kun låneoptagelser til boliger, erhvervs- og infrastrukturprojekter såfremt øgede brugerbetalingen mindst kan finansiere renter og afdrag på gælden.*
- **Princip 4:** *Den samlede offentlige gæld skal opgøres løbende og sammenhængende, så det er nemt at aflæse hvor stor den offentlige gæld er på et givent tidspunkt.*

Disse principper tager udgangspunkt i den langsigtede 2025-plan og udviklingen mod en holdbar offentlig økonomi. Naalakkersuisut vil fremadrettet indarbejde oversigten over den samlede offentlige gæld i de årlige politisk-økonomiske beretninger, så Inatsisartut har indsigt heri og kan tage stilling til gældsudviklingen i samfundet.

Den anden del af redegørelsen omhandler de enkelte investeringer. Der gives en kort oversigt over de væsentligste potentielle investeringsbeslutninger, dvs. investeringer i anlæg, offentlige institutioner og infrastruktur.

Prioriteringen af de enkelte projekter skal vurderes i forhold til det økonomiske afkast for at sikre, at kun sunde og rentable investeringer gennemføres. Dette gøres gennem en vurdering af det samfundsøkonomiske afkast, der angiver hvordan et projekt bidrager til at øge den samlede velstand i samfundet.

Det er en forudsætning for at gennemføre et projekt, at investeringen bidrager med et positivt samfundsøkonomisk afkast. Men dette er ikke nok. Gevinsterne fra offentlige investeringer fordeler sig på både private og det offentlige. Hvis alle indtægterne går til den private sektor forværres det nuværende finanspolitiske holdbarhedsproblem. Derfor er der også behov for en vurdering af, hvordan et projekt påvirker holdbarhedsproblemet som er knyttet til de offentlige kasser.

Endelig er det nødvendigt at sikre en udvikling, der er bæredygtig. Det betyder, at prioriteringerne skal være geografisk afbalancerede, og de skal være miljø- og socialt bæredygtige.

Nedenfor gennemgås fire kriterier, som hvert projekt foreslås evalueret efter:

- **Kriterium 1:** *Den interne rente skal svare til den gældende markedsrente. Udregningen af den interne rente skal indeholde de samfundsøkonomiske effekter.*
- **Kriterium 2:** *Offentlige investeringer i byggeri og anlæg skal bruges som et redskab til at sikre rammerne om de nødvendige strukturforandringer.*
- **Kriterium 3:** *Offentlige investeringer skal vurderes i forhold til hvorvidt de bidrager til en miljømæssig og social bæredygtig udvikling af samfundet.*
- **Kriterium 4:** *Offentlige investeringer der er økonomisk rentable, og som bidrager til en bæredygtig udvikling, skal placeres der, hvor der er forventning om, at der også på længere sigt vil være erhvervsmæssig udvikling og vækst i befolkningen.*

I gælds- og investeringsstrategien vil der være indstilling om de projekter, der skal undersøges yderligere og skaffes finansiering til.

2.3 Mål for vækst og produktivitet

En voksende ældrebefolkning og et fald i bloktilskuddets betydning for den samlede økonomi kan kun finansieres gennem en stigning i aktiviteten i den private sektor.

Nye erhverv og særligt storskalaprojekter kan bidrage til at øge den samlede produktion og eksport i samfundet. Men det er lige så vigtigt at øge produktiviteten i de eksisterende erhverv for at forbedre konkurrenceevnen og for at frigøre arbejdskraft til væksterhvervene. Når et velfærdssamfund skal udvikles, tjener det ikke noget formål at fastholde folk i lavproduktive og dermed lavtlønnede erhverv. Tværtimod skal produktiviteten øges, så der bliver grundlag for en højere aflønning til den

enkelte og for beskæftigelse af flere i væksterhvervene. Det fører til stigninger i indkomstgrundlaget og dermed stigning i de skattebetalinger, der skal finansiere velfærden.

Storskalaprojekter og anden erhvervsudvikling vil kunne få mærkbar betydning for den samlede aktivitet og dermed væksten i BNP. Det må forventes, at storskalaprojekter kan føre til store spring i BNP og i efterspørgslen efter arbejdskraft. For at få så højt et udbytte af projekterne som muligt, er det vigtigt, at produktiviteten i de nuværende erhverv kommer til at stige så meget som muligt. Derfor er der også behov for at fastsætte mål for stigningen i produktiviteten i de største sektorer.

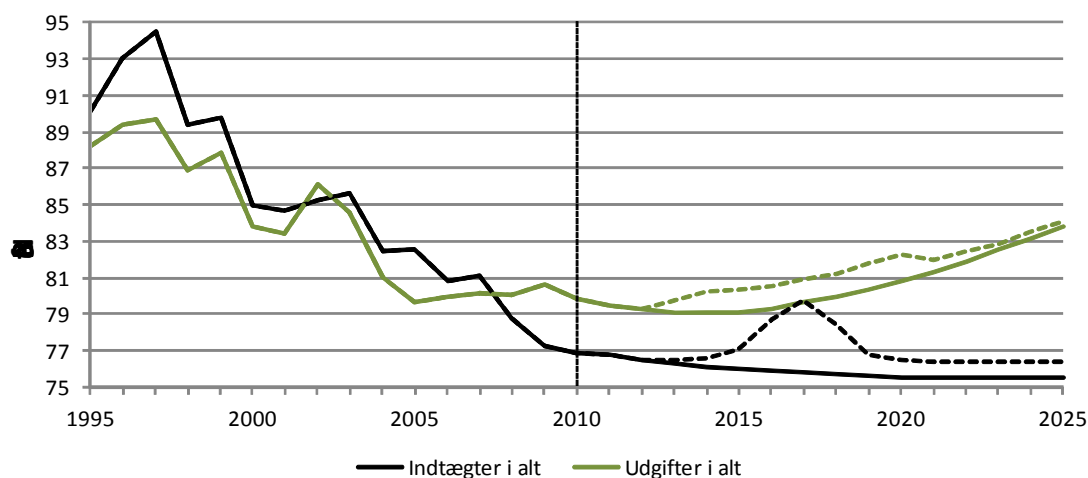
2.3.1 Effekter af forskellige scenarier for erhvervsudvikling

Den fremtidige finanspolitiske holdbarhed vil frem mod 2025 blandt andet afhænge af, om der kommer gang i et eller flere storskalaerhvervsprojekter. De to mest fremskredne storskalaerhvervsprojekter, jernmineprojektet ved Isukasia og aluminiumsprojektet i Maniitsoq, er imidlertid stadig på tegnebrættet, hvorfor det endnu er for tidligt at indregne de mulige økonomiske gevinster ved sådanne projekter.

Det kan alligevel være interessant, som et supplement til Økonomisk Råds fremskrivning, at opstille et scenarie, der indregner de økonomiske effekter af et konkret storskalaerhvervsprojekt for herigennem at illustrere betydningen af et sådan projekt for de fremtidige økonomiske udfordringer.

Med afsæt i resultaterne fra rapporten ”Aluminiumsprojektets økonomiske betydning” fra 2010, udarbejdet af Niras Greenland A/S for Greenland Development A/S, er de direkte, indirekte og inducerede indtægter og udgifter fra aluminiumsprojektet indarbejdet i Økonomisk Råds 2009-holdbarhedsmodel. Resultaterne er illustreret i figur 2.

Figur 2. Offentlige indtægter og udgifter med og uden indregning af aluminiumsprojekt

Anm.: Den lodrette streg angiver overgangen mellem historisk data og fremskrivning fra grundscenariet i 2009-holdbarhedsmodellen. De stiplede linjer angiver aluminiumsprojektets økonomiske betydning pba. Niras 2010. Projektets start er dog i beregningerne udskudt med 2 år i forhold til Niras rapporten fra 2011 til 2013.

Kilde: Økonomisk Råd 2011 og rapporten "Aluminiumsprojektets økonomiske betydning" fra 2010 fra Greenland Development A/S.

Figuren viser, at etableringen af en aluminiumssmelter og to vandkraftværk øger både indtægter og udgifter i hele perioden, om end effekterne i anlægsfasen (2013-2019) er størst. Forudsætningerne for beregninger bag figuren fremgår af rapporten fra Greenland Development A/S. I beregningerne indgår følgende indtægter og udgifter:

Indtægter:

- Indkomstskat og sparede offentlige ydelser. Disse indtægter omfatter indkomstskat og sparede udgifter, som følge af at mange beskæftigede får større indkomster, samtidig med at ledige bliver beskæftiget.
- Netto renteindtægter. De offentlige finanser bliver forbedret og vil derfor give et bidrag i form af netto-renteindtægter.
- Afgifter. Den øgede aktivitet i samfundet vil betyde højere indkomster og højere forbrug i landet som helhed. Og der vil derfor også blive betalt mere i afgifter til Landskassen.
- Selskabsskat i anlægsperioden. De store anlægsprojekter i form af byggeri af smelter, vandkraft m.v. vil betyde, at mange virksomheder vil komme til at tjene penge i anlægsperioden og dermed også, at der vil komme mere ind i selskabsskatter.

Udgifter:

- Offentlige investeringer i infrastruktur mv. Der skal bygges veje, skole, daginstitutioner osv., og dette er forudsat at kræve offentlig finansiering.
- Der skal også bygges en hel del boliger, så der må forventes også at komme offentlige udgifter til finansieringsstøtte til byggeri af disse.
- Endvidere er der regnet med, at de offentlige driftsudgifter stiger som følge af projektet. Der er tale om øgede lønudgifter til ansatte i skoler, daginstitutioner samt øgede drifts- og vedligeholdelsesudgifter mv.
- For at sikre tilstrækkelig gode incitamenter til at mange vil flytte til Maniitsoq, er der regnet med, at der kommer udgifter til mobilitetsydelse.

En væsentlig forudsætning for at skabe samfundsprovenu på aluminiumsprojekter vil være at få så mange herboende som muligt ansat i driftsperioden.

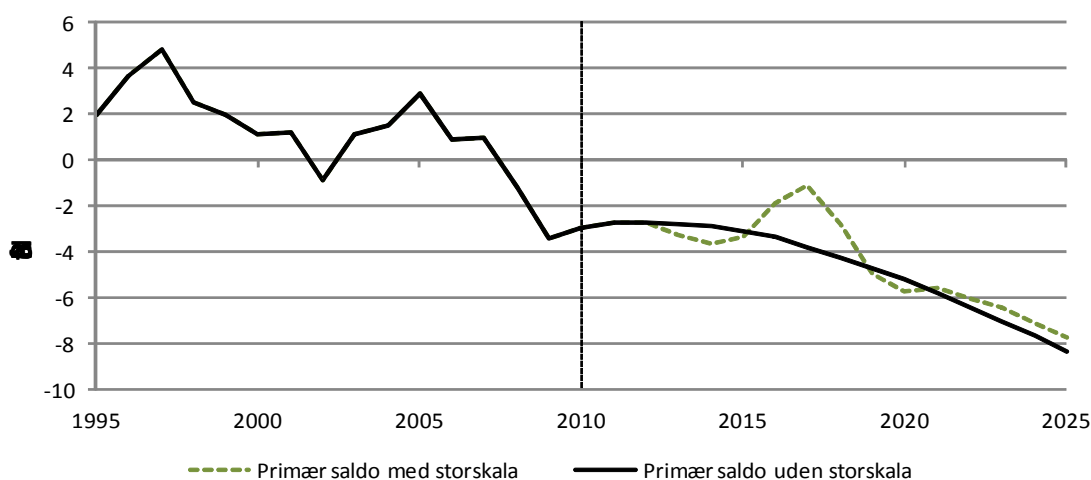
Betydningen for den offentlige saldo er illustreret i Figur 3. Figuren viser, at selv om aluminiumprojektet måtte blive en realitet, er de fremtidige økonomiske udfordringerne stadig betydelige. Der vil fortsat være underskud på den offentlige saldo. Hertil skal det dog bemærkes at effekten af selskabsskatter fra driften af aluminiumsværket ikke er indregnet i ovenstående. Dette

vil forbedre den offentlige saldo yderligere. Den offentlige saldo vil også forbedres hvis en større andel af investeringerne i boliger og infrastruktur blev varetaget af private investorer.

Selv om et aluminiumsmelteværk i sig selv ikke skaber finanspolitisk holdbarhed, vil det bidrage på linje med andre tiltag, såsom at hæve pensionsalderen i takt med at levetiden stiger eller andre økonomiske reformer.

Herudover vil et aluminiumsmelteværk medføre en stigning i velstanden i samfundet. For selv om den offentlige sektor vil have både øgede udgifter og indtægter, vil økonomien i den private sektor blive forbedret. En række mennesker vil få mulighed for højere lønninger end i dag, ligesom flere vil komme i arbejde. Denne forbedring af den generelle levestandard kan ikke ses i opgørelsen over den økonomiske holdbarhed.

Figur 3. Offentlig saldo med og uden indregning af et aluminiumsprojekt

Anm.: Den lodrette streg angiver overgangen mellem historisk data og fremskrivning fra grundscenariet i 2009-holdbarhedsmodellen. De stiplede linjer angiver aluminiumsprojektets økonomiske betydning pba. Niras 2010. Projektets start er dog i beregningerne udskudt med 2 år i forhold til Niras rapporten fra 2011 til 2013.

Kilde: Økonomisk Råd 2011 og Niras/Greenland Development A/S rapporten "Aluminiumsprojektets økonomiske betydning" fra 2010.

Hvorvidt der for alvor kommer gang i olie- og gasudvindingen, vil selvsagt ligeledes have en afgørende indvirkning på den finanspolitiske klemme og udviklingen i de økonomiske indikatorer. De direkte effekter heraf vil imidlertid først rigtig gøre sig gældende efter 2025, hvorfor de i denne sammenhæng ikke vil ændre nævneværdigt på fremskrivningen fra grundscenariet uden olie og gas.

2.4 Et mere lige samfund er også et sundere samfund

Naalakkersuisut har et mål om at mindske uligheden. Forskelle i opvækstvilkår, skolegang og uddannelse er væsentlige kilder til økonomisk ulighed, og derfor er børne- og ungestrategien og

uddannelsesstrategien helt centrale i bestræbelserne på at mindske den fremtidige økonomiske ulighed.

Ulighed rammer hele samfundet. Skabelse af lighed giver det største udbytte for de fattigste samfundsgrupper, men resten af samfundet får også store fordele af bekæmpelsen af ulighed. Erfaringer fra andre lande viser, at lande med stor ulighed på trods af økonomisk vækst samtidigt har en overrepræsentation af f.eks. høj kriminalitet, lav gennemsnitlig levealder, misbrug af stoffer og alkohol, lavt uddannelsesniveau og andre sociale problemer. Samtidigt viser de internationale erfaringer, at i de lande, hvor der tilsvarende er økonomisk vækst, men hvor uligheden er mindre, er samtidigt langt færre sundheds- og socialproblemer.

Det er blandt andet vigtigt at få mindsket uligheden, hvis vi ønsker at skabe et samfund med sundere, tryggere og mere lykkelige borgere. Naalakkersuisut ønsker forøget fokus på ulighed og fattigdom. Derfor arbejdes der på at udvikle metoder til at vurdere ulighed og fattigdom, og på basis af dette arbejde opstille konkrete mål for bekæmpelse af ulighed og fattigdom. De internationale indikatorer for ulighed og fattigdom vil fortsat blive anvendt i benchmarking af det grønlandske samfund i forhold til andre lande.

Såvel børn og unge- som uddannelsesindsatsen er væsentlige redskaber til at skabe bedre rammer for alle i samfundet, så det enkelte individ har størst mulighed frihed til at skabe sit eget liv. Den kommende indsats på arbejdsmarkedsområdet vil også bidrage betydeligt til at skabe større lighed i samfundet.

Med kommunalreformen var det en målsætning at skabe større lighed mellem kommunerne. Der er stadig forskelle i kommunernes forudsætninger for at tilbyde basale offentlige ydelser og service på et tidssvarende niveau. Derfor kan ændringer i udligningsordningen mellem kommuner, i bloktilskudssystemet og i beskatningsretten også bidrage til at mindske uligheden.

3. 2025-planen – Kobling mellem den økonomiske udvikling og sektorpolitikkerne

2025-planen vil udover de tværgående indsatser for at sikre en holdbar økonomi, en sammenhængende gælds- og investeringspolitik, øget vækst og produktivitet samt bekæmpelse af ulighed indeholde en række tværgående programmer, der berører alle vigtige sektorer af samfundet.

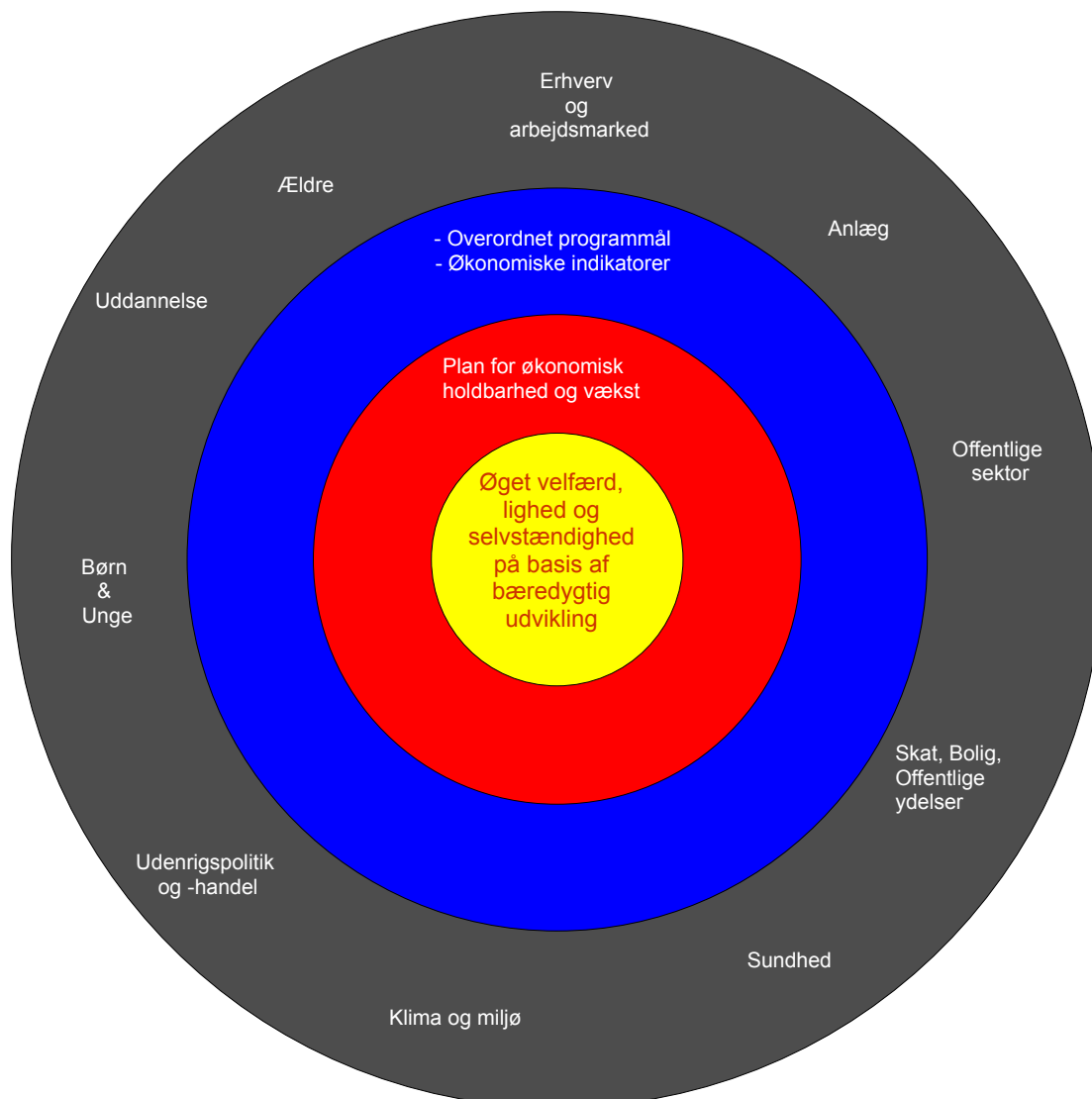
For hvert af disse programmer opstilles programmål samt forslag til konkrete reformer, der skal sikre, at både programmålene og 2025-planens mål indfries. Disse kan ikke stå alene. Der skal udarbejdes økonomiske indikatorer for de enkelte programmer, da det er væsentligt at kunne følge effekten af politiske initiativer for at kunne evaluere, om reformerne bidrager til at indfri målene.

De endelige indikatorer vil blive væsentlige instrumenter i finanslovsprocessen. Indikatorerne kan danne grundlag for at vurdere, hvorvidt nye eller eksisterende prioriteringer på finansloven, herunder forslag fra Inatsisartut, falder inden for de overordnede prioriteringer i den overordnede økonomiske plan. Indikatorerne kan anvendes til at vurdere, hvorvidt forslag inden for en sektor kan forventes dels at forbedre eller forringe den samlede økonomiske udvikling. Det vil ofte være tilfældet, at forslag til nye initiativer isoleret set for den enkelte sektor ser fordelagtig ud, men som i en helhedsorienteret prioritering vil fremstå mindre attraktiv i forhold til alternative initiativer.

På denne baggrund er det en overordnet og helt afgørende forudsætning, at der bliver udviklet en strukturovervågning inden for økonomi og de væsentligste udviklingsområder. Dette giver mulighed for effektiv vurdering af den samlede indsats, og dermed grundlaget for, at Inatsisartut i fremtiden vil få stærkere beslutningsgrundlag, både til den kortsigtede finanspolitik, og til den langsigtede strukturpolitik.

Dette er illustreret i nedenstående figur.

Figur 4. Sammenhænge i indsatsen

3.1 Børn og Unge

Naalakkersuisut ser børne- og ungeområdet som ét af de vigtigste fokusområder og har ønsket en helhedsorienteret børne- og ungestrategi. I foråret 2010 blev der påbegyndt et arbejde med at udfærdige en tværdepartemental børne- og ungestrategi. Denne strategi blev afsluttet i efteråret 2011, hvor EM 2011/43 *Redegørelse om børne- og ungestrategien* blev forelagt Inatsisartut på efterårssamlingen.

Børne- og ungestrategien tager afsæt i de overordnede politiske målsætninger, der er udtrykt i hhv. FN's Børnekonvention og Naalakkersuisuts koalitionsaftale. Med afsæt i dette skal Børne- og ungestrategien bidrage til udviklingen af et socialt bæredygtigt samfund, hvor alle børn og unge får mulighed for at udvikle sig, så de i deres voksenliv indgår i samfundet, som helstøbte, ansvarsbevidste og selvforsørgende borgere.

Børne- og ungestrategien skal danne grundlag for vidensbaserede, effektive og sammenhængende indsatser, som bidrager til, at alle børn og unge opnår deres potentiale og indgår positivt i samfundsudviklingen. Den skal være et redskab for politikerne og administrationen i prioriteringen af initiativer og projekter, der kan understøtte den ønskede overordnede udvikling. Dette drejer sig om udvikling på følgende områder:

1. Tidlig aldersorienteret indsats;
2. Tidlig problemorienteret indsats;
3. Misbrugsbehandling;
4. Børns læring og udvikling;
5. Uddannelse af fagfolk;
6. Evaluering, monitorering og måling af indsatser.

Opfølgningen på Børne- og ungestrategien er igangsat ved et tæt samarbejde med kommunerne.

3.2 Uddannelsesområdet

Naalakkersuisut fremlægger en ny samlet uddannelsesstrategi for Inatsisartut i foråret 2012. Denne vil udgøre kernen i programmet for uddannelsesområdet.

Uddannelsesstrategiens overordnede mål er, at 70 % af en ungdomsårgang har en erhvervs-kompetencegivende uddannelse, når de fylder 30 år. Dette mål skal nås i 2025.

Flere skal have mulighed for at bidrage til egen livskvalitet såvel som samfundets udvikling, ved at opleve glæden ved at være en kompetent del af arbejdsmarkedet.

Et vigtigt led i den nødvendige indsats er udbygning af kollegier og skolehjem, samt en udvidelse af de eksisterende uddannelsesinstitutioner.

Investeringer i uddannelse af arbejdsstyrken er en klar fordel for den enkelte borger og for samfundet som helhed. Det er en vigtig målsætning for Naalakkersuisut, at alle borgere har adgang til en kvalificeret uddannelse. Det er et stærkt værktøj til at mindske uligheden i samfundet. Naalakkersuisuts plan for investeringer i uddannelsessektoren har bl.a. det formål at give alle mulighed for at udvikle sig. Effekterne af uddannelse er langsigtede, men der er et meget stort potentiale i at hæve uddannelsesniveaue. Indtægterne fra investeringer i uddannelse er både menneskelige og økonomiske.

Uddannelsessystemet i dag er ikke gearret til at uddanne mange flere, og der er flaskehalse, såsom manglende kollegier og lærepladser, som forhindrer eller besværliggør vejen til en uddannelse. Uddannelsesstrategien fremlægger en samlet plan for, hvordan uddannelsessystemet kan udvides til at rumme flere aktive studerende.

Den årlige investering i bedre og flere uddannede er en forudsætning for et selv bærende Grønland.

Uddannelsesstrategien vil blive fulgt op af forslag til konkrete indsatser, der rækker fra førskoleindsatsen, over folkeskolen, ungdomsuddannelserne, de videregående uddannelser og de arbejdsrelaterede uddannelsestiltag. Målet er at de, som ønsker at tage en uddannelse, ikke møder lukkede døre i uddannelsessystemet. Den fortsatte indsats på uddannelsesområdet skal derfor sikre, at de relevante uddannelsespladser findes, såvel i forhold til såvel de eksisterende erhverv som de nye erhverv.

3.3 Erhverv og Arbejdsmarked

Det overordnede mål for erhvervs- og arbejdsmarkedsprogrammet er at skabe rammer så det private erhvervsliv og arbejdsmarkedet kan udvikle sig. Udviklingen inden for erhvervs- og arbejdsmarkedsområdet skal understøtte en selv bærende økonomi karakteriseret ved fuld beskæftigelse, højst mulig aflønning af arbejdsstyrken og kapitalapparatet samt ved en bedre balance i udenrigshandelen.

En stor del af arbejdsstyrken er i dag beskæftiget i erhverv, hvor indtjeningen ikke er høj nok, og hvor der er faldende beskæftigelse. Samtidigt er der vækst i andre sektorer, og hvor aflønningen i gennemsnit er højere, og hvor der må importeres arbejdskraft udefra, fordi der er mangel på kvalificeret arbejdskraft til disse jobs. Denne ubalance kan forventes forværret, hvis ikke vi sikrer, at der er en faglig og geografisk mobilitet i arbejdsstyrken.

Ledigheden er stigende i disse år, og samtidigt er mange udstødt fra arbejdsmarkedet. Den sidste gruppe er ofte registreret som ledige, selv om de ikke står til rådighed for arbejdsmarkedet. En meget stor gruppe er helt udstødt fra arbejdsmarkedet som førtidspensionister.

På erhvervsområdet er det en udfordring, at der er etableret en dominerende offentlig sektor i form af Selvstyret, kommunerne, statsinstitutioner og de offentligt ejede selskaber. Det er nødvendigt at få flere over i den private sektor, der reelt giver eksport og indtjening til samfundsøkonomien.

Naalakkersuisut har på denne baggrund iværksat en række tiltag inden for erhvervs- og arbejdsmarkedsområdet og for at skabe fuld opbakning bag denne indsats er der indledt drøftelser med arbejdsmarkedets parter. I det følgende beskrives igangsatte reformarbejder samt initiativer, der er under planlægning. Det er Naalakkersuisuts mål at opnå så bred tilslutning i Inatsisartut som

muligt, således at der er konsensus bag en indsats for at fjerne eller mindske strukturproblemer på erhvervs- og arbejdsmarkedsområdet.

Indsatsområder i erhvervs- og arbejdsmarkedsprogrammet

Indsatsområderne på erhvervs- og arbejdsmarkedsområdet er inddelt i to områder:

- Erhvervspolitikken.
- Arbejdsmarkedspolitikken, herunder forberedelsen af eventuelle storskalaprojekter.

Erhvervspolitikken

Det er Naalakkersuisuts intention at føre en aktiv erhvervspolitik med henblik på at skabe fundamentet for igangsættelse af storskalaprojekter, der vil bidrage med den ønskede vækst. Det er samtidigt intentionen at omlægge tilskudspolitikken. Støttemidler på hele erhvervs- og infrastrukturområdet skal virke udviklende, effektivt og ikke konkurrenceforvridende.

Der forelægges på EM 2012 forslag til en ny erhvervsfremmelov, der understøtter og udbygger den generelle erhvervsfremmeindsats.

Naalakkersuisut har med vedtagelsen af den ny erhvervsfremmestruktur fastlagt målsætningerne for erhvervsfremmeindsatsen. Den konkrete udmøntning af disse mål fremgår af de servicekontrakter, der indgås med Visit Greenland, Greenland Business Council og med en privat aktør omkring storskalaprojekterne.

I den ny erhvervsfremmestruktur fokuseres på sektoropdelt erhvervsrådgivning og professionalisering af kapitalformidlingen. Med en sektorspecifik erhvervsrådgivning, der understøtter den kommunale erhvervsudviklingsindsats, sættes der fokus på iværksætteri, vækst, innovation og produktivitetsforøgelse. Fokusområderne bliver bl.a. råstof, turisme og fødevarer.

RUS-indsatsen fortsættes, og der iværksættes i samarbejde med de berørte kommuner og andre interessenter en række konkrete projekter – såkaldte RUS-lokomotiver. Disse projekter har især til formål at trække det lokale erhvervsliv og arbejdsmarked i gang.

På turismeområdet udvikles en ny strategi, der skal dække erhvervets udvikling i perioden 2012 – 2015. I strategien sigtes bl.a. mod vedtagelse af en egentlig koncessionslovgivning på turismeområdet. Formålet er at sikre en rimelig beskyttelse af de betydelige private investeringer en udvikling af ressort turisme kræver.

Naalakkersuisut vil fortsætte arbejdet med at modernisere fiskerierhvervet med henblik på at skabe bedre indtjening for erhvervets aktører gennem strukturtilpasning. I forbindelse med den tværgående indsats omkring en strukturtilpasning af det kystnære fiskeri skal der gøres en samlet koordineret indsats for at sikre den frigjorte arbejdskraft muligheder for beskæftigelse bl.a. indenfor storskalaerhvervssektoren. Nogle vil forlade fiskeriet ved naturlig afgang. Naalakkersuisut har nedsat en arbejdsgruppe for at forberede omstillingen af erhvervet specielt for den gruppe, som

frivilligt ønsker beskæftigelse i andre sektorer. De personer, der forlader fiskerisektoren skal tilbydes forløb, der bidrager til, at den enkelte får mulighed for at overgå til beskæftigelse i andre erhverv.

Moderniseringen af fiskerierhvervet fortsætter. Naalakkersuisut vil invitere relevante organisationer til at videreføre drøftelser af fase 2 af fiskerilovsarbejdet, hvor følgende temaer behandles:

- Indførsel af bestemmelser om udenlandsk ejerskab
- Bestemmelser om landingspligt
- Generationsskifte
- Ressourcerente
- Ophævelse af sondring mellem kystnært og havgående fiskeri
- Opsigelsesvarsel for kvoteandele

Naalakkersuisut ønsker også at øge brugen af grønlandsk producerede fødevarer i tæt samarbejde med leverandører og producenter. Der sættes f.eks. fokus på indkøb i offentligt drevne institutioner.

Arbejdsmarkedet

Der er behov for en her-og-nu indsats på arbejdsmarkedsområdet. For at imødegå den stigende ledighed vil Naalakkersuisut derfor gennemføre endnu en ekstraordinær landsdækkende indsats for ledige i samarbejde med kommunerne i løbet af i år. Handlingsplanen sigter på at igangsætte initiativer, som kan opkvalificere, omskole og klargøre de ledige til de nye typer af arbejdspladser, som er forbundet med bl.a. råstofsektoren.

Naalakkersuisut og kommunerne er i gang med at implementere et matchgruppesystem i forbindelse med vurdering af de lediges arbejdsmarkedsparathed. Det skal blandt andet skabe et fundament for at målrette tilbud til de respektive matchgrupper. Det stiller samtidigt øgede krav til koordination og samarbejde mellem arbejdsmarkeds- og socialområdet. Der skal ske en samlet indsats i forhold til de mennesker, der kommer ind i matchgruppesystemet.

I samarbejde med kommunerne er selvstyret i gang med udvikling og implementering af en fælles offentlig jobportal. En fælles offentlig jobportal skal være med til at sikre at landets job formidles på hele kysten til hjemmehørende arbejdskraft som loven foreskriver, på fornuftige og rimelige vilkår. Problemet omkring jobsøgning vil stige i fremtiden, når store udenlandske selskaber skal rekruttere: Hvordan kan de være sikre på at have afsøgt alle muligheder, og dermed fuldt ud leve op til lovens krav ved at sikre sig flest mulige grønlandske medarbejdere?

Jobportalen vil indeholde enkel vejledning i jobsøgning og ligge i www.sullissivik.gl (www.sullissivik.gl/JOB). Det skal også give yderligere offentlig information, f.eks. revalidering og mobilitetsfremmeydelse. Det øger borgernes mulighed for selvbetjening, og vil især støtte unge mennesker i mindre byer og bygder.

I de kommende år skal der sættes fokus på udvikling af et rummeligt arbejdsmarked, hvor der sættes forøget fokus på marginalisering og udstødelse fra arbejdsmarkedet. Der er et generelt behov for en større indsigt i arbejdsmarkedet og dets samspil med socialområdet. Derfor skal arbejdsmarkedsstatistikken udbygges og forbedres. Det vil give Selvstyret og kommunerne et langt bedre værktøj til en målrettet indsats, herunder også overvågning af strukturløsninger på arbejdsmarkedet.

Storskalaerhvervsprojekter

På EM 2012 fremlægges forslag til en storskala-lovpakke, med det sigte at regulere adgangen af international arbejdskraft til det grønlandske arbejdsmarked i projekternes anlægsfaser.

Det er en del af erhvervsfremmepakkerne i størst mulig omfang at sikre involvering af grønlandske firmaer og medarbejdere i storskala-projekterne – både som leverandører i anlægsfasen og som leverandører i driftsfasen.

Udnyttelse af de grønlandske naturressourcer skal bidrage væsentligt til nationalindkomsten ved en tæt koordinering med erhvervs politikken, arbejdsmarkedspolitikken, uddannelsespolitikken og koncessionspolitikken.

Der skal gennemføres Strategiske Social Impact Assessments med henblik på at kortlægge de områder, hvor samfundet skal gennemføre en indsats med henblik på realistisk at kunne give et med- og modspil til olieindustrien og mineralindustriens udvikling af råstofsektoren.

Der gennemføres løbende opdateringer af benchmarkanalyser af Government take i henholdsvis mineral- og olieindustrien.

3.4 Ældre

Grønlands Statistiks befolkningsfremskrivninger viser, at andelen af ældre i befolkningen i de kommende årtier vil stige. Denne fremtid skal vi forberede os på. På denne baggrund er det vigtigt at få udarbejdet en ældrestrategi, der kan give et ordentligt grundlag for at planlægge velfærdssamfundet til at løfte denne opgave. Naalakkersuisut vil derfor på EM2012 fremlægge en ældrestrategi.

Strategien skal sikre, at det enkelte menneske får de nødvendige tilbud om sundhed og pleje. Når ældreomsorg kommer til at fylde mere i de offentlige budgetter, er det vigtigt, at der sikres effektivitet i form af stordriftsfordele m.v.

Ældrestrategien skal endvidere være med til at skabe rammer, som gør det attraktivt for den enkelte at forblive på arbejdsmarkedet længst muligt. Samtidigt skal ældrestrategien også sikre, at den

enkelte i højere grad finansierer sin egen alderdom via arbejdsmarkedsrelaterede opsparingsordninger.

3.5 Anlæg

Det overordnede mål for anlægsprogrammet er at forsyningen med boliger og infrastruktur i bred forstand udvikles ud fra en helhedsvurdering, så den understøtter målet om en selv bærende økonomi.

Anlægsområdet har væsentlig betydning for konjunkturudviklingen, så længe eksportsektoren er så begrænset, som den er i dag. De offentlige anlægsbudgetter udgør langt størstedelen af de samlede anlægsomkostninger i samfundet, og boligbyggeriet er i dag offentligt subsidieret. Mobilitetsanalysen fra 2010 dokumenterede, at adgangen til boliger i dag udgør en barriere i forhold til den nødvendige geografiske mobilitet på arbejdsmarkedet og dermed er det vanskeligt at besætte jobåbninger i væksterhverv. Der er en tilsvarende barriere på uddannelsesområdet, idet der mangler kollegier og skolehjem. Dette er allerede i dag en alvorlig hæmsko for realisering af de uddannelsespolitiske mål. Samtidig skal vi indrette samfundet på, at efterspørgslen på boliger vil ændre sig i takt med, at der bliver flere og flere ældre.

På infrastrukturområdet har Transportkommissionen i sin betænkning på basis af samfundsøkonomiske analyser udarbejdet et solidt grundlag for fremtidige beslutninger og prioriteringer i udviklingen af en konkurrencedygtig infrastruktur.

Som et konkret redskab til at gennemføre de store beslutninger om den politiske prioritering af anlægsmidler i de kommende år fremlægger Naalakkersuisut, som tidligere nævnt, på FM 2012 en gælds- og investeringsstrategi med et tilhørende forslag til en national anlægsplan.

Herudover udsender Naalakkersuisut en boligpolitisk redegørelse i forbindelse med FM 2012. Redegørelsen tager afsæt i, at de nuværende problemer på boligmarkedet giver et akut behov for målrettede handlingsplaner. Dette gælder på kort sigt og på mellemlangt sigt.

Den aktuelle boligsituation er kendetegnet ved, at en stor andel af selvstyrets udlejningsboliger er i en slem forfatning med skimmelsvamp, dårlig isolering og generel forfald. Disse problemer er afledt af den historisk førte boligpolitik. Der har ikke været hensat tilstrækkelig med midler til vedligehold og istandsættelse igennem huslejen. Der er derfor et stort vedligeholdelsefterslæb.

På baggrund heraf er befolkningen blevet vænnet til at bo billigt til leje. Udover at dårligt vedligeholdte boliger skaber helbredsmæssige problemer for lejerne, medfører det også markante økonomiske udfordringer at rette op på disse forhold.

På det private boligmarked er ikke mindst den velstillede del af befolkningen gennem meget gunstige offentlige låneordninger ligeledes blevet vænnet til at bo billigt i egen bolig. For at finansiere disse låneordninger må det offentlige enten optage lån i udlandet eller hæve skatterne. Denne fremgangsmåde skal revurderes.

Fordelingsmæssigt er det et problem, at lejerne bor i dårligt vedligeholdte boliger, mens andre kan bo i energirigtige og moderne andels- og ejerboliger med betydelige tilskud fra det offentlige. Indkomstanalysen i boligredegørelsen understøtter også behovet for en revurdering og ændring af den nuværende praksis.

Samlet har det offentlige ikke råd til at bære hele denne økonomiske byrde og må prioritere sine ressourcer og omdefinere sin rolle som boligforsyner.

- På helt kort sigt, i de næste 3 år, er det afgørende at målrette ressourcerne og sætte ind med renoverings – og saneringsplaner på den del af den offentlige lejeboligmasse, som ud fra en økonomisk betragtning er fordelagtig at istandsætte, og ud fra hvor der er boligmangel.
- På mellemlangt sigt skal sideløbende iværksættes boligpolitiske initiativer, der definerer fremtidens boligpolitik.

Den finanspolitiske situation indebærer, at det i det lange løb ikke er holdbart at fortsætte med en uændret boligpolitik. Skatte- og velfærdscommissionen har anbefalet en række principper for den fremadrettede boligpolitik, som kræver reformændringer. Et vigtigt pejlemærke for dette er, at boligpolitikken ikke må stå alene, men skal indgå i samspil med skattepolitikken og socialpolitikken. En ordentlig social balance i boligpolitikken er helt afhængig af samspillet med skatte- og socialpolitikken.

Den boligpolitiske redegørelse gør det muligt for Inatsisartut at få en principiel diskussion om pejlemærker og mål for den fremtidige boligpolitik. En afklaring heraf vil indgå i tilrettelæggelsen af de kommende reformer af blandt andet bolig- og skattepolitikken.

3.6 Den offentlige sektor

For at fremtidssikre den offentlige sektor, er det nødvendigt, at der tages initiativer til effektivisering, samtidig med at der fokuseres på kerneopgaverne. De overordnede målsætninger er derfor, at der sker en afgrænsning af, hvilke opgaver den offentlige sektor skal varetage, så opgaverne kan udføres med kvalitet og som er tilpasset vores økonomiske formåen. Fokus i den offentlige sektor skal være borgeren, men denne skal ikke kun have rettigheder, men også pligter.

Effektivisering bliver et nøgleord for udviklingen af den offentlige sektor. For med en målsætning om at den skal tilpasses vores økonomiske formåen, skal der bruges færre ressourcer til løsningen af de enkelte opgaver.

Udfordringen er, at der vil være et udgiftspres i de offentlige budgetter på grund af den demografiske udvikling. Derfor er det nødvendigt med nogle stærke styreredskaber, så vi sikrer, at der også i fremtiden er et økonomisk råderum i de årlige finanslove. Det skal sikres ved at måle, om vi får det vi ønsker for de bevilligede midler, ved at øge brugen af IT og ved at indføre stærke styringsredskaber.

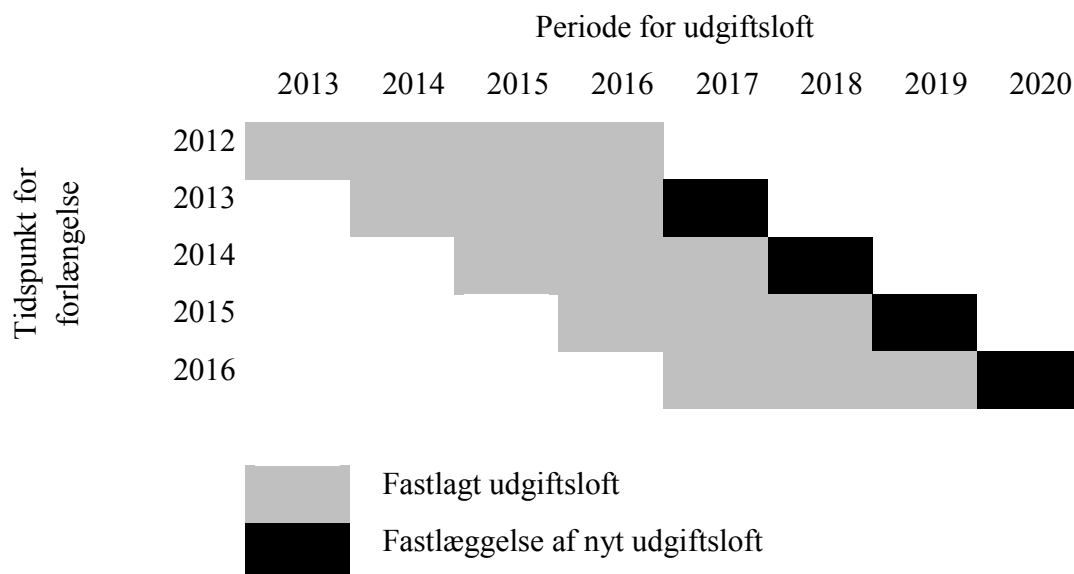
Indsatsområder

Der er et stort og stigende behov for at styre og begrænse de offentlige udgifter. Derfor overvejer Naalakkersuisut at indføre flerårige udgiftslofter for at få en bedre kontrol med de samlede offentlige udgifter. Formålet med at indføre et udgiftsloft er at sikre, at en stigning i eksisterende udgifter eller nye initiativer i så høj grad som muligt finansieres indenfor den ramme, som afgrænses af udgiftsloftet. Udgiftsloftet er dermed et redskab, som kan bruges til at fremme, at der sker den nødvendige prioritering for at sikre økonomisk holdbarhed på længere sigt i de offentlige finanser.

Et udgiftsloft skal dække alle offentlige udgifter, både på kommunalt og selvstyre niveau, og består af et enkelt tal for hvert af de 4 år, som er omfattet af udgiftsloftet. Herunder skal der fastsættes lofter for alle underliggende områder, som gør det muligt at evaluere, om de ansvarlige enheder har overholdt deres budget. Hvis budgettet overskrides, så skal det medføre sanktioner, som f.eks. at det aftalte budgetloft, for det efterfølgende år, reduceres. Der kan overvejes andre mekanismer, men det væsentligste er, at alle enheder har et økonomisk incitament til at leve op til deres budgetansvar. Det er ligeledes væsentligt, at sanktionerne træder i kraft automatisk efter på forhånd aftalte regler.

I og med udgiftslofterne er flerårige, så vil de også påvirke det økonomiske råderum for kommende Inatsisartut og kommunalbestyrelser. For at udgiftslofterne kan få den ønskede virkning skal der derfor være bred politisk opbakning til at vedtagne udgiftslofter ikke må overskrides. Principperne om fastsættelse af udgiftsloft og overtrædelsessanktioner kan med fordel fastsættes i en revideret budgetlov, eller i lovgivning afledt heraf. Ligesom alle partier i dag accepterer den nuværende Budgetlovs regler, så skal der også være konsensus om, at udgiftslofterne definerer rammerne for udgiftsudviklingen.

Tabel 8. Fastlæggelse af 4-årige udgiftslofter

Ovenstående tabel viser, hvordan udgiftsloftet er rullende, og at der i f.eks. 2014 aftales, hvad udgiftsniveauet skal være i 2018. Det kan sammenlignes med, at udgifterne i budgetoverslagsårene gøres bindende og det år der fastlægges finanslov for, er det sidste år – modsat i dag, hvor det er det første år.

For at kunne styrke opgaveløsningen og fokus på borgerne indenfor udgiftslofterne skal der ske flere ændringer i organiseringen af den offentlige sektor. Det drejer sig blandt andet om klar opgave- og ansvarsfordeling. I dag anvendes der administrativt mange ressourcer i såvel Selvstyre som kommuner på at udregne refusioner og udligninger på social- og skatteområderne. Dette skyldes, at ansvar og finansiering ikke er entydigt placeret samme sted. Dette skal laves om, hvilket både vil spare administrative ressourcer, ligesom sammenhæng mellem finansiering og ansvar ofte medfører øget effektivitet.

En klar opgavefordeling, både mellem selvstyret og kommuner samt kommunerne imellem skal også sikre, at risikoen for at borgere falder mellem to stole, mindskes. Endeligt skal der også ske en klar ansvarsplacering mellem over- og underordnede enheder.

Yderligere kan en styrkelse af Selvstyrets centrale indkøb medføre besparelser på op til 25 mio. kr. årligt i løbet af en årrække, som det blev beskrevet i indkøbsredegørelsen fra 2011. På sigt kan også kommunerne inddrages i dette arbejde med yderligere besparelser til følge.

Endeligt har Naalakkersuisut og kommunerne i fællesskab igangsat et arbejde, som skal reducere antallet af restancer til det offentlige. Restanceredegørelsen fra 2011 viste, at borgerne skylder selvstyret og kommunerne over 1 milliard kroner, hvilket svarer til driften af sundhedsvæsenet i et år. I løbet af sommeren 2012 vil en fælles arbejdsgruppe komme med konkrete anbefalinger til, hvordan restancerne kan reduceres.

3.7 Skatte-, bolig- og socialpolitik

I redegørelsen til EM 2011 om opfølgning på Skatte- og Velfærdskommissionens betænkning redegjorde Naalakkersuisut om sin foreløbige stillingtagen til anbefalingerne fra kommissionen, herunder på skatte-, bolig- og socialområdet.

I redegørelsen blev det slået fast, at Naalakkersuisut er enige i de generelle overvejelser om at skabe et simpelt skattesystem, hvor beskatningen på arbejde bliver reduceret mod at andre goder og indkomster beskattes mere.

Ligeledes skal der ske en reduktion af subsidierne på boligområdet, så der i højere grad bliver opkrævet kosttægte huslejer for lejeboliger, mens ejerboliger ikke berettiger til tilskud. Dette skal suppleres af højere boligsikring.

Reformer af skatte-, bolig- og socialpolitik vil medføre forandringer for den enkelte. Derfor er det afgørende, at reformerne gennemføres på baggrund af en bred debat, hvor de berørte er blevet hørt.

Derfor er de overvejelser som Naalakkersuisut præsenterede i redegørelsen blevet fremlagt for arbejdsmarkedets parter i de tre-partsdrøftelser, som blev påbegyndt i marts 2012. Målet med drøftelserne er, at opnå bred enighed om de tiltag, der skal sikre den langsigtede økonomiske holdbarhed. Og med den fremtidens velfærd.

Tre-partsdrøftelserne skal munde ud i en række forslag til reformer af:

- Skattesystemet
- Boligpolitikken
- Socialpolitikken
- Pensionssystemet
- Ensprisreformen

Disse forslag vil blive indarbejdet i 2025-planen, hvorefter konkrete lovinitiativer vil blive fremlagt for Inatsisartut. Dette forventes at ske i tre faser:

Fase I tager sigte på EM 2012 og vedrører første trin i en skattenedsættelse, forenkling af opkrævnings- og betalingssystemer og ensprisreformen.

Fase II tager sigte på EM 2013 og vedrører pension og kapitalbeskatning.

Fase III tager sigte på 2014 og 2015 og vedrører reformer af de sociale ydelser, boligområdet og skatteområdet.

3.8 Sundhed

Det overordnede mål for sundhedsprogrammet er at skabe mere sundhed for pengene med fokus på kvalitet, lige adgang, effektivitet og udvikling.

Analyser af sundhedsvæsenets økonomi peger på, at sundhedsvæsenet er udfordret af den demografiske udvikling, rekrutteringsvanskeligheder, mangeårig underbudgettering, livsstilssygdomme og stigende specialisering. Analyserne peger også på, at der fortsat er nogle effektiviseringsmuligheder i sundhedsvæsenet, som Naalakkersuisut vil søge at udnytte samtidig med, at den samlede økonomiske ramme til Sundhedsvæsenet forventes at blive forøget blandt andet som konsekvens af den demografiske udvikling.

Sundhedsreformen fortsætter i de kommende år. Reformen vil sætte fokus på at sikre et sammenhængende sundhedsvæsen, der er vidensbaseret, ressourceoptimerende og med velbeskrevne patientforløb, som kan følges og evalueres. Det er blandt andet målet at levere sundhedsydelser så tæt på borgeren/patienten som muligt og med effektiv ressourceudnyttelse. Der skal i den sammenhæng sikres klare og ensartede definitioner af hvilke ydelser, der kan tilbydes på landshospitalet, regionspsygehusene, sundhedscentre og bygdekonsultationer.

Naalakkersuisut vil med afsæt i sundhedsprogrammet fremlægge en sundhedsstrategi til Inatsisartut til EM 2012.

3.9 Klima og miljø

Klimaet, miljøet og naturen opfattes som samfundsressourcer, der har en værdi i sig selv, men programmet skal også bidrage til grøn udvikling og vækst. Klimaet, miljøet og naturen skal derfor forvaltes bæredygtigt på baggrund af det bedst mulige vidensgrundlag.

Dette indebærer blandt andet, at der skal skabes grundlag for en CO²-positiv økonomisk vækst og velfærd baseret på vedvarende energikilder. Samtidigt skal vi forebygge og bekæmpe forurening af luft, vand, is, fjeld og jord, så disse ressourcer fortsat kan generere udvikling og vækst, samt danne grundlag for menneskets sundhedsmæssige og rekreative livsvilkår.

Grønland er allerede påvirket af klimaforandringer. Forandringerne har betydet en ændring for vort traditionelle fangererhverv, men har også åbnet op for nye muligheder inden for eksempelvis råstofsektoren.

På miljøområdet er der ligeledes en lang række udfordringer. En væsentlig udfordring er at få udviklet et samlet koncept for gennemførelse og finansiering af en affaldshandlingsplan. Affaldshandlingsplanen skal sikre, at der sker en koordineret styring af affaldsområdet samt muliggøre en langsigtet samfundsøkonomisk planlægning med hensyn til etablering af fremtidige anlæg for affaldsbehandling i byer og bygder.

Naalakkersuisut håber på opbakning til en videreudvikling af indsatsen på klima- og miljøområdet i de kommende år. Dette arbejde bør omfatte analyser og afvejning af, hvorvidt og hvordan der kan skabes incitament til klima- og miljøansvarlig adfærd hos forbrugere og virksomheder. Herunder bør det overvejes, hvordan klima- og miljø-aspekter kan indtænkes ved udbud, i fælles offentlige indkøbsaftaler, i servicekontrakter og i CSR-arbejdet (Corporate Social Responsibility).

Naalakkersuisut lægger vægt på, at vi ved selvstændig indsats og gennem stadig styrket samarbejde internt i rigsfællesskabet fuldt ud kan varetage vores interesser i de internationale klimaforhandlinger. Et særligt indsatsområde er det arktiske samarbejde og samarbejdet mellem oprindelige folk.

3.9.1 Ensprisreformen

Naalakkersuisuts bestræbelser på at restrukturere priserne på el, vand og varme har udgangspunkt i en strategi om ”Grøn vækst og velfærd”.

Overordnet set tilsigter ”Grøn vækst og velfærd” at skabe en prisstruktur, som er baseret på det overskud der skabes via vandkraft (grøn energi), understøtter hensigtsmæssige rammevilkår for økonomisk udvikling samtidig med at der forsat er solidaritet i det samlede system (velfærd).

Fokusområdet med strategien er den overordnede principbeslutning om, hvordan byrden til reduktionen af driftstilskuddet skal fordeles blandt vand- og energiforbrugere. Endvidere lægges der op til en overordnet stillingtagen til, hvilke fordelingspolitiske hensyn, der fra politisk hold, ønskes varetaget i et fremtidigt prissystem.

I finansloven for 2012 er driftstilskuddet for Nukissiorfiit reduceret med 10 mio. kr. til ca. 64 mio. kr. i 2012 og med 10 mio. kr. i hvert af de efterfølgende budgetoverslagsår. På sigt er formålet at udfase driftstilskuddet til Nukissiorfiit.

Driftstilskuddet kompenserer i dag Nukissiorfiit for det underskud, der opstår på grund af maksimaltariffer på el og vand og den særligt lave fiskeriindustritarif. Derudover finansieres disse to elementer i en høj grad af omfordeling fra andre kunde- og varegrupper.

3.10 Udenrigspolitik og -handel

Naalakkersuisut fremlagde under efterårssamlingen 2011 i Inatsisartut en udenrigspolitisk strategi, som fokuserer på vision og strategi for fremtiden. Grundlaget for de valgte strategier hviler på de overordnede strategiske mål, som det fremgår, af blandt andet koalitionspartiernes aftale og peger på, hvordan vi fra grønlandsk side organiserer os og hvilke målsætninger vi agter at gå efter.

Grønland og Arktis generelt er blevet genstand for en stigende interesse fra udenlandsk side de sidste par år samtidigt med, at vi er godt i gang med at udvikle og udvide selvstyret, som resultat af selvstyreloven. I takt med at vi udvikler selvstyret, er det også nødvendigt at udbygge vores kompetencer og relationer på det udenrigspolitiske område.

Naalakkersuisut sigter på, at styrke Grønlands rolle og indflydelse internationalt på de områder, hvor vi har nogle klare og veldefinerede interesser. Fokus er lagt på en aktiv rolle i det arktiske samarbejde, forsvars- og sikkerhedspolitik, klima og ressourcer, handel og erhverv såvel som arbejdet indenfor en række internationale organisationer. Det bygger således også på fortsat opbygning af kompetence og repræsentationer i udenrigstjenesten, som er afgørende for at styrke Grønlands mulighed for uafhængig og selvstændig ageren på den internationale arena.

Naalakkersuisut anser det for vigtigt, at udvikle Grønland, selvstyret og vores udenrigspolitiske profil, som skal være med til at skabe vækst og åbne nye markeder for vores erhverv såvel som på andre vigtige udviklingsområder.

I de seneste år er der sat yderligere fokus på Arktis og Grønland. Dette skyldes bl.a. forøgede aktiviteter i råstofsektoren og de forandringer som klimaændringerne afstedkommer. Samtidigt har Grønland opnået større kompetence på det udenrigspolitiske område i forbindelse med gennemførelse af selvstyre.

Disse forhold vil samlet set forøge udfordringerne for Grønland inden for udenrigspolitik og udenrigshandel. Inden for udenrigs- og sikkerhedspolitikken skal vi fortsat bidrage til, at Arktis forbliver en fredelig region. Dette skal bl.a. ske gennem en aktiv deltagelse i Arktisk Råd. Grønland vil aktivt støtte Ilulissat Deklarationen som værende en hjørnesten i forvaltningen af området rundt om Nordpolen.

Inden for handel og erhvervsfremme er det Naalakkersuisut's opfattelse, at vi skal arbejde for bedre og mere klare retningslinjer og regler i Verdenshandelsorganisationen WTO, som ikke står i vejen for vort erhvervsliv.

Naalakkersuisut finder det samtidigt afgørende, at fastholde landets fordele i OLT (Oversøiske Lande & Territorier) aftalen med EU, der giver præferencestatus til grønlandske varer indenfor EU.

Endelig er det en udfordring for os alle fortsat at forbedre landets status som et godt investeringsland. Dette skal sikres ved fortsat at skabe stabile rammer for erhvervsudviklingen, hvor nødvendige forandringer annonceres i god tid, således at der tages det størst mulige hensyn til de investorer, der på et givet tidspunkt er i gang med at planlægge nye erhvervstiltag her i landet.

I februar indgik Grønland og EU en fiskeripartnerskabsaftale, som for perioden 2013 – 2015 vil regulere EU's fiskeri i grønlandsk farvand samt EU's betaling herfor. Aftalen afventer endelig godkendelse i EU.

Selve fiskeriaftalen blev ikke ændret, men betingelserne for fiskeriet, som er reguleret i en protokol tilknyttet fiskeriaftalen, er revideret på en række områder.

De afgørende forhandlingspunkter var fremtidige kvoter til EU samt betalingen til Grønland for disse kvoter. For så vidt angår betalingen til Grønland lykkedes det at sikre større finansielt omfang end under den gældende protokol, dvs. en betaling for de kvoter, der stilles til rådighed for EU, en betaling fra rederne samt en betaling til støtte af Grønlands fiskerisektor. Herudover er der etableret en "reserve" til dækning af eventuelle supplerende kvoter.

I forhold til gældende protokol er det aftalt at rederierne skal betale 1½ mio. EURO for udstedelse af licens til fiskeri i grønlandsk farvand.. Derved bliver den samlede betaling på ca. 143 mio. kr., hvor den i dag som udgangspunkt er 132,6 mio. kr.

Hvor den finansielle kompensation til Grønland er blevet øget, så er EU's kvoter på andre arter end lodde, samlet set, blevet reduceret med 25 %.

Ud over de afgørende hovedelementer i den kommende protokol (mængder og betaling) er der sket en længere række tekniske justeringer, for at gøre fiskeriprotokollen mere realistisk i den eksisterende fiskeripolitiske virkelighed – således introduktionen af en bifangstkvote for skolæst samt klarere regler for tildeling til EU af lodde (hvis TAC fastsættes 2 gange om året).

For at skabe overensstemmelse med EU's nye fiskeripolitik vil der blive indføjet en bestemmelse om, at parterne kan suspendere Protokollen ved en eventuel overtrædelse af menneskerettighederne fra den anden parts side.

De oprindelige mål for forhandlingerne var at sikre mindst samme betaling fra EU samt mindre kvoter i lyset af kvoternes højere værdi. Desuden har der været et ønske om at overføre et ikke ubetydeligt beløb til budgetstøtte. Disse mål er blevet opfyldt.

4. Finanslov 2013

Med finansloven for 2012 vedtog Inatsisartut en finanslov i balance i 2012. I overslagsårene er der et stigende underskud.

Tabel 9. Budgetterede udgifter og indtægter i FL2012.

	FL 2012	BO 2013	BO 2014	BO 2015
Driftsudgifter	2.900,8	2.902,5	2.959,2	3.002,8
Lovbundne udgifter	884,9	887,4	887,0	892,8
Tilskud	1.880,5	1.918,1	1.900,3	1.882,1
Anlægsudgifter	946,4	854,1	582,0	557,0
Indtægter	-6.391,3	-6.315,2	-6.306,9	-6.273,5
I alt	221,3	246,9	21,6	61,2
	FL 2012	BO 2013	BO 2014	BO 2015
DAU	221,3	246,9	21,6	61,2
DA	-0,1	92,6	52,8	112,0

Kilde: Finanslov for 2012

Med udarbejdelsen af 2025-planen er det Naalakkersuisuts mål, at Inatsisartut får et grundlag for at forhandlingerne om finansloven går fra et årligt balancespørgsmål til at inddrage de langsigtede effekter af de beslutninger der træffes i dag. Kortsigtet balance i finansloven er ikke længere et tilstrækkeligt mål. Vi skal sikre holdbarheden i økonomien ved at have blik for effekterne i 2025 af de beslutninger vi træffer i dag.

Det betyder, at der skal være overensstemmelse mellem finansloven og de i 2025-planen indbyggede reformer og dermed forbundne omkostninger og afledte effekter af disse.

Tilsvarende skal der være en sammenhæng mellem den i finanslovsforslaget forudsatte politik for låneoptagelse og planlagte investeringer og principperne herfor i gælds- og investeringsstrategien. Formålet er at sikre den langsigtede finanspolitiske holdbarhed, så der også er råd til velfærd for de kommende generationer. For at understøtte dette mål, er det vigtigt, at den kommende Finanslov ikke blot balancerer, men at der er kontrol over de offentlige udgifter i både kommuner og Selvstyre. Ellers bliver udfordringerne kun større.

Det er væsentligt at bemærke, at bevillingerne i dag allerede er afsat til en række initiativer. Ønskes andre initiativer gennemført kræver det derfor en omprioritering. Som overslagsårene i Finanslov 2012 viser, er der ikke råderum til ufinansierede merudgifter, tværtimod. Skal en ramme udvides kræver det, at en anden reduceres.

Landskassen kan i 2013 og eventuelt i de efterfølgende år få engangsindtægter, eller indtægter, som ikke kan forventes at være af mere permanent karakter. Sådanne indtægter skal ikke gå til at øge rammen til den almindelige drift. Engangsindtægter bør i stedet bidrage til at gennemføre

investeringer, som skaber øget økonomisk holdbarhed. Det gælder indtægter såvel fra salg af aktiver og kapitaludlodning fra selskaber som øgede indtægter fra efterforskningsaktivitet.

Bilag A: Ledighed

Tabel A1. Antallet af berørte af ledige i gennemsnit pr. måned i byerne for 2009-2011.

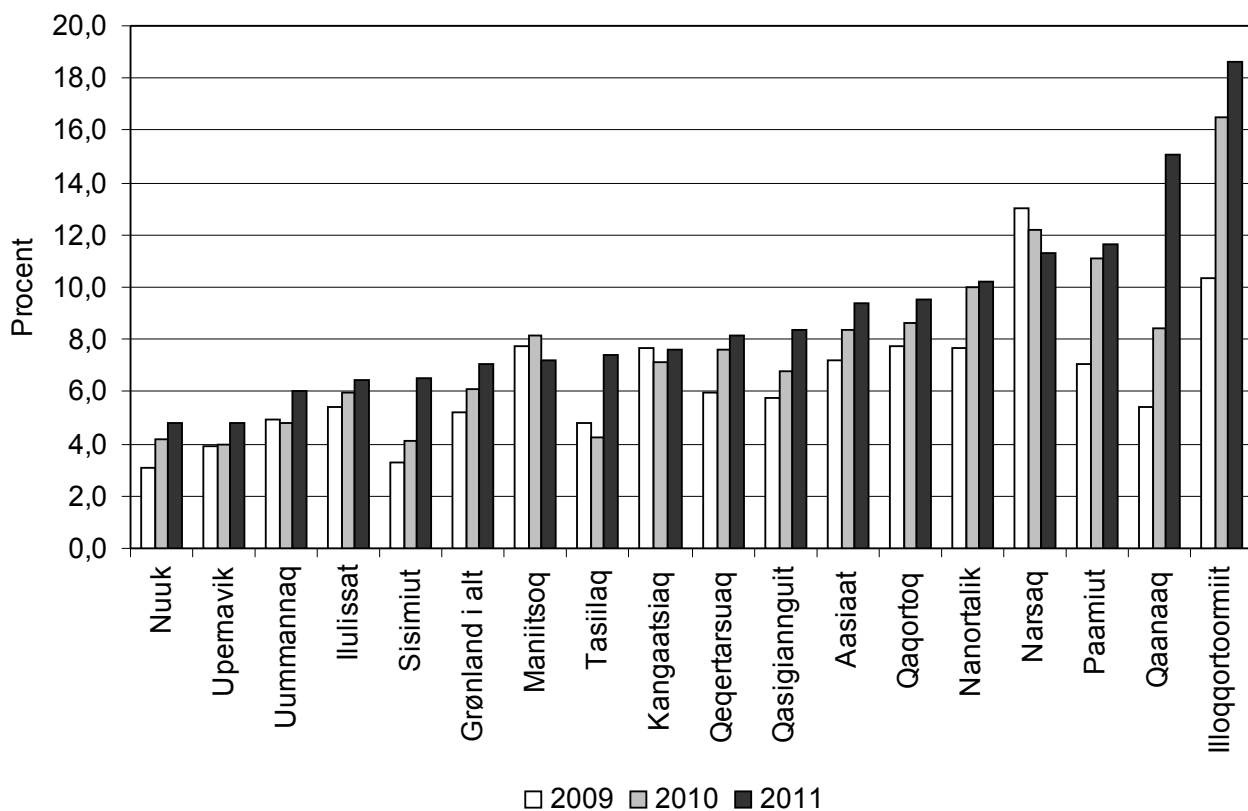
Berørte af ledighed	Antal i 2009	Pct. i 2009	Antal i 2010	Pct. i 2010	Antal i 2011	Pct. i 2011
Nuuk	351	3,1	491	4,2	577	4,8
Upernavik	74	3,9	74	4,0	90	4,8
Uummannaq	79	4,9	77	4,8	97	6,0
Ilulissat	184	5,4	206	6,0	222	6,4
Sisimiut	142	3,3	181	4,1	292	6,5
Grønland i alt	2.029	5,2	2.412	6,1	2.794	7,0
Maniitsoq	184	7,8	193	8,1	171	7,2
Tasiilaq	91	4,8	82	4,2	142	7,4
Kangaatsiaq	66	7,7	60	7,1	63	7,6
Qeqertarsuaq	37	5,9	47	7,6	49	8,1
Qasigiannuit	47	5,7	61	6,8	74	8,3

Aasiaat	158	7,2	191	8,3	220	9,4
Qaqortoq	194	7,7	220	8,6	235	9,5
Nanortalik	109	7,6	143	10,0	143	10,2
Narsaq	169	13,0	159	12,2	144	11,3
Paamiut	86	7,0	132	11,1	135	11,6
Qaanaaq	29	5,4	45	8,4	84	15,1
Illoqqortoormiit	33	10,4	51	16,5	57	18,6

Kilde: Grønlands Statistik / Statistikbanken

Figur A1. Berørte af ledighed pr. måned for hele året fordelt i byerne for 2009-2011.

Berørte af ledighed 2009-2011

Kilde: Grønlands Statistik / Statistikbanken

Bilag B: Restancer

Restancerne til det offentlige har gennem en længere periode ligget relativt stabilt på omkring 1 mia. kr. Naalakkersuisut omdelte i december 2011 en restanceredegørelse til Inatsisartut. I denne redegørelse skete der en kortlægning af borgernes restancer til Selvstyret og kommunerne. Redegørelsen indeholdt ikke en handlingsplan for nedbringelse af restancerne, men gav et faktisk grundlag for Naalakkersuisuts dialog med kommunerne om et fælles problem.

På den baggrund har Naalakkersuisut og kommunerne nu nedsat en fælles arbejdsgruppe, som skal komme med konkrete anbefalinger om

- Den nuværende opgavefordeling mellem kommunernes og de øvrige offentlige myndigheders opkrævning henholdsvis Skattestyrelsens inddrivelse af offentlige krav er den optimale.
- Opgavefordelingen skal justeres, og herunder om inddrivelsesopgaven helt eller delvist bør tilbageføres til kommunerne.
- Der er en reel sammenhæng mellem det antal offentlige krav, der skal opkræves og inddrives, set i forhold til de ressourcer der er til rådighed for opgaven.
- Det er nødvendigt med nye lovgivningstiltag på inddrivelsesområdet, også selv om sådanne måtte svække debtors retsstilling i forhold til hvad der nu er gældende.

Status på restanceområdet er herudover, at der fra august 2011 til januar 2012 er der sket en relativ pæn tilbagegang. En del af faldet i restancemassen skyldes, at en række ældre restancer på restskatter med vedhængende renter, som blev overtaget fra kommunerne i forbindelse med centralisering af skatteområdet i 2007, nu er afskrevet som forældet.

Siden efteråret 2011 har inddrivelsesmyndigheden arbejdet med at udvikle et modregningssystem, således at alle udbetalinger fra det offentlige, forinden udbetaling, kontrolleres med henblik på at foretage modregning såfremt modtageren har restancer til det offentlige. Systemet er taget i brug primo 2012, og de første spæde erfaringer tyder på at modregningssystemet kan blive en effektiv metode til at nedbringe restancemassen.

Tabel B1: Sammenligning af udestående restancer august 2011 sammenholdt med januar 2012.

Restanceart	aug. 2011		jan. 2012	
	Antal sager	Restancestørrelse	Antal sager	Restancestørrelse
	Stk.	1.000 Kr.	Stk.	Kr.
Underholdsbidrag	66.490	273.359.049	63.108	272.559.820
Restskatter	12.477	117.258.140	5.092	42.557.130
ESU	109	71.491.313	109	67.346.414
A-skat	1.175	202.766.520	433	202.485.019
Selskabsskat	65	3.906.146	86	3.244.341
Husleje	8.418	63.442.540	7.336	59.638.916
Skatterenter	22.634	30.134.745	5	34.064
Div. kommunale restancer	19.597	37.661.353	16.781	37.429.153
Hjælp med tilbagebetalingspligt	7.078	28.139.998	5.758	25.410.855
Studielån	813	11.658.890	671	10.597.634
Daginstitutioner	22.578	16.387.684	18.443	14.832.613
Renovation	76.142	17.665.809	61.316	16.667.533
Kommunale erhvervslån	416	5.660.755	391	4.497.244
Div. Selvstyrerestancer	1.450	11.882.144	1.520	13.835.663
Boligstøttelån	258	11.430.703	458	24.623.764
Selvbyggerlån	605	7.457.828	591	7.977.890
El/vand	9.988	5.244.571	8.106	4.742.232
Forældrebetaling anbragte børn	13.160	20.310.846	14.245	21.350.018
Nordiske krav	1.408	23.603.193	1.562	25.685.878
Øvrige restancer	8.026	3.176.383	6.728	3.188.577
I alt	272.887	962.638.610	212.739	858.704.758

Kilde: Skattestyrelsen

Bilag C: Selvstyrejede selskaber

Tabel C1. Nøgletal for de fem største Selvstyrejede aktieselskaber.

SELSKABSOPLYSNINGER FOR HELT & DELVIST SELVSTYREEJEDE SELSKABER									
	År	GS Ejerandel i %	Netto-omsætning	Årets resultat	Egen-kapital (ultimo)	Egen-kapitalens forrentning	Over-skuds-grad	Soli-ditets-grad	Afkast-nings-grad
Selskab			Hovedtal i 1.000 kr.			Nøgletal			
Air Greenland A/S	2006	37,5	1.011.704	75.030	408.931				
	2007	37,5	1.074.678	49.280	458.211	11,4%	6,6%	47,1%	7,7%
	2008	37,5	1.152.059	56.683	514.894	11,6%	6,5%	50,9%	7,5%
	2009	37,5	1.112.913	36.762	551.656	6,9%	4,5%	52,9%	4,9%
	2010	37,5	1.134.513	41.079	592.735	7,2%	5,3%	55,3%	5,7%
KNI A/S (2009: Omlægning 1/1 - 31/3 2010) (2010: 1/4.09 - 31/3.10)	2006	100	2.071.141	-152.222	749.686				
	2007	100	2.068.000	29.069	953.755	3,4%	1,0%	46,4%	1,1%
	2008	100	2.281.629	25.451	646.852	3,2%	2,4%	36,5%	2,8%
	2009	100	482.210	-10.495	677.127	-1,6%	-1,4%	41,5%	-0,4%
	2010	100	2.105.295	36.392	984.810	4,4%	2,7%	54,9%	3,3%
	2011	100	2.174.000	69.709	918.529	7,3%	5,4%	52,0%	6,6%
Royal Arctic Line A/S	2006	100	751.832	59.595	393.823				
	2007	100	792.757	23.296	391.663	5,9%	5,0%	52,5%	5,2%
	2008	100	846.760	6.157	391.161	1,6%	1,9%	55,6%	2,2%
	2009	100	789.335	18.511	410.329	4,6%	3,1%	59,5%	3,6%
	2010	100	830.880	28.683	439.269	6,8%	4,7%	61,6%	5,6%
Royal Greenland A/S (Koncern) (Periode: 1/10 - 30/9)	2006	100	5.297.968	37.839	857.704				
	2007	100	5.092.725	51.768	893.624	5,9%	1,9%	22,6%	2,4%
	2008	100	5.173.138	-77.509	815.871	-9,1%	1,0%	21,1%	1,3%
	2009	100	4.740.777	-196.007	831.082	-23,8%	-1,8%	22,4%	-2,3%
	2010	100	4.249.188	-42.539	802.656	-5,2%	1,7%	21,4%	1,9%
TELE Greenland A/S	2006	100	669.315	86.491	724.589				
	2007	100	667.627	80.012	785.728	10,6%	17,0%	74,2%	11,2%
	2008	100	698.886	70.084	830.352	8,7%	16,4%	47,8%	8,2%
	2009	100	742.822	46.770	853.482	5,6%	13,8%	46,3%	5,8%
	2010	100	776.985	47.375	838.756	5,6%	12,7%	45,8%	5,4%

Kilde: Bestyrelsessekretariatet